

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 6 APRIL 1919.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

DE NYFORLOVADE.
PRINS AXEL AV DANMARK OCH PRINSESSAN MARGARETA AV SVERIGE.
Foto för Idun av Ateljé Jæger.

Vår fana.

VÅR FANA ÄR INTE AV SILKE
och siden
med mönster av silver och guld,
vår fana är blott en tanke i tiden,
som vi följa, tills vi bli mull,
en tanke, vi bära i sinnet alltjämt
under smygande vemod och
blixtrande skämt,
en tanke, vi trycka vår panna
emot,
när febern i pulsarna slår
och vårt samvete ropar om bätt-
ring och bot
för synder i gångna år.

Vår fana bär inte en lagerkrans,
som köpts med fädernas blod
och som nyttjas att skrävla om
segerns glans
och kämparnas lysande mod.
Vår fana vi vunnit i ensamhet,
det mod vi haft är vår hemlighet,
vår fanas färger ingen vet
och ingen vet, hur den vanns.

Vår fana är inte en segersymbol
i spetsen för härar och folk,
vårt banér är ett ensamt lysande
bål
och en liten skaras tolk.
Vårt banér är ett ord, som stor-
men gnyr,
när den tjutande fjärran flyr
emot nya och hissande äventyr
och okända framtids mål.

Det ordet är inte det lystningsrop,
varmed tamfågeln kallar sin unge
att sluta sig samman med bröder-
nas hop
i en lövrik och skyddande dunge.
Det är havsörnens eggande,
stridslüstna skri
genom vågornas sång och stor-
mens tjut
till sin unge att modigt i kampen
stå bi
och kämpa striden till slut.

Och vi följa alla i hemlighet
den fana, vars färger ingen vet,
den fana, som fladdrar i vår själ
och manar oss bjuda varandra
farväl
och vandra med lågande hjärtan
framåt
på vår fria, vår enslingsstråt.
SVEN RYGAARD.

Signe Hebbes memoarer.

Tidning

På grundvalen av konstnärinnans muntliga berättelser nedskrivna av Hildur Dixelius-Brettner.

Efterskörd.

(Forts.)
I LÅNGA "RIMBREV" SÖKER SÄTHERBERG genom utmålande av Mälarsommarens behag framför sommaren vid "den nordiska Hellesponten", locka sina vänner att vända åter.

— — —
Där skall vi sitta i gröna tället
Och lyss med tjusning på skogskapellet
Och se baletten, som skön och vig,
På blomstertiljorna svingar sig.
Här trippar fram lifen vacker ärla
Och får applåder i kvällen serla
Av aspens fladdrande lätta blad.
Här dansar ekornn så yr och glad
Och balanserar på mjuka grenen,
Här gröna gräshoppa flätar benen
Precis som en premierdansör —
Ej bättre luftsprång herr Sjöblom gör. —
Och se därute på blåa vägen,
Hur måsen svävar så lätt i hågen,
Och se på åkern hur rågens strå
Sig smidigt böjer mot klinten blå,
Som står och nickar i ljumma vinden
Och kysser axet på mjuka kinden.
— I denna rymliga operasal
Som dekoreras av berg och dal
Den sköna Friskytten också gives
Maskineriet av Jofur drives.
Den vilda jakten far fram ibland
Och sprider bävan kring sjö och land
Och vägen brusar och stormen ryter
Och stolta granen från hällen bryter
Och bergets uv spelar Kasper där
Och skön Agatha en duva är." — —

Ännu en sommar får Säterberg sakna sina älskvärda grannar och nöja sig med att skriftligen besöka dem. I ett brev av den 12 juli 81 skriver han från sitt kära "Kringelby".

"Goda, godare, godaste Vendela!

Genom vänskapsfulla försändningar av tidningar med korsband och nu i dag genom det artiga telegrammet, har du på det högsta uppskakat mitt samvete, alldenstund jag varit så försumlig i att skriva till dig. Men om du bara ville sätta dig in i min ställning ett ögonblick, skulle du kunna begripa huru jag varit försatt uti tvekan om jag skulle drista skriva till dig eller ej. Jag en neddammad lantbracka, dömd av ett hårt öde att hopskrumpna vid Mälarens mariga strand där månen knappt har rum att spegla sitt halva anlete, skulle kunna inbilla mig att ha något intressant att mäla för en medborgarinna i det luftiga, solbeglänsta, segelomsvävade, vid den nordiska Hellesponten tronande Helsingör? Nej, i känslan av min kallvattenkur-ullakade intighet, har jag av en billig blygsel hållit mig på avstånd från bläckhornet, avbidande att något stort skulle inträffa, som vore värdigt att meddelas. Men ödet har varit mig ogynnsamt. Intet! Intet!

Efter denna tokiga ingress hoppas jag tydligt nog hava bevisat, att jag nu befinner mig i "tokarnas stad" — — Vi bo här bra och så nära badparken att vi från vår vända höra musiken därifrån. Societeten befattar jag mig föga med; fåglarna i träden och blommorna på marken äro mitt egentliga umgänge. De förtala ingen — de bara sjunga och dofta. Bland dem läser jag mina morgon- och aftonböner. Min bibel är den som är tryckt på de där stora, gröna arken med bokstäver i guld, azur och silver samt utkommer i ny upplaga varje vår från det stora centraltryckeriet. — — —

Vilken sorglig nyhet vi fått genom tidningarna genom Arnoldsons bortgång! (Jag borde skriva detta mitt brev inom en svart ram.) Det ena bladet efter det andra faller bort ur vår kungliga teaters lagerkrona. Huru den skådebanan skall räddas från total undergång, det kan jag ej fatta, och ännu mindre huru det kunde finnas någon, som ville åtaga sig att styra det sjunkande skeppet sen alla segel äro bortblåsta.

Den artiga Öresundsposten, som vill ha mig in i Akademien. Du store värld! Vad skulle jag göra där? Den är ju också ett sjunkande skepp där de bästa av besättningen äro borta och, snart endast skeppsrättorna kvar. Vore det fråga om att representera den lilla genren inom vår litteratur, så kunde jag väl hävda min plats inom ett vittert sällskap; — men där finnas ju redan så många vittra småttingar ändå, att antalet ej behöver ökas. Det rätta vore, att låta denna akademi självdö.

Nu måste jag för denna gång sluta. Hälsa hjärtligen Signe och de andra vännerna som skickade mig telegrammet, det innerligt välkomna. Må väl och tånk emellanåt på gamla Skogsharpan.

Till nyåret 1882 sänder Säterberg sin väninna ett längre brev daterat Stockholm d. 30. 12. 1881.

Goda Vendela!

Det gamla året skall ej få lägga i hop sina ögon utan att jag skickar en hälsning till dig och Signe. Det är nu länge sedan jag skrev till dig och jag är skyldig dig tack för dina vänliga försändningar av tidningsartiklar m. m.! Om allt hade gått som beräknat var, skulle du nu ha liggande på ditt bord en från trycket utgiven produkt av gamle rimsmeden H. S—g, men att allt detta är ogjort, tryckningen inbegripen, därtill är teaterbranden i vårt operahus skuld. Detta kan låta besynnerligt, men har dock sin förklaring — till vilken jag sedermera skall återkomma. Då man ej kan bjuda på eget hembakat färskt, så får man hämta vad som kommit ur andras ugn; och när nu detta är mycket bättre bakat och gräddat än vad man själv förmår, så skadar ej utbytet. Tag därför, goda Vendela, vänligt emot åtföljande saffransbulla, bakad med mästarhand av min nyligen bortgångne vän Scholander och enligt mitt tycke den smakfullaste produkt som under denna jul pryder disken i den vittra bullboden. (Det torde förefalla något besynnerligt att jag talar om vitterhet såsom om ett bageriarbete; men "man måste följa med sin tid" och vår tid är realistisk. Språket får också rätta sig där efter.) Jag har ännu ej haft tid att smaka på dunderbullans innanmäte; men är säker på att det är gott, ty bagaren var ett högt begåvat snille. Och vilka vackra figurer han ritade med granna sirater på bullen. Så skall det vara! Russin skall det finnas i de vittra julbullarna nu för tiden, eljest vill ingen smaka på dem. — —

På tal om "snille och smak". Har du läst V— — —:s nyss utgivna opus? Skall detta vara ett prov på vad Svenska akademien kan åstadkomma i våra dagar, så är det sannerligen av stor betydelse. — — — Huru sådant kan utgivas av en Svenska akademiens medlem är mig en gåta. Och den som skriver sådan smörja skall sitta till doms över tävlingsskrifter!!! Det är horribelt. Men ännu horribelare är, att åtskilliga

tidningar, däribland Stockholms Dagblad och själva Aftonbladet ha berömt eländet! Ty detta visar ju tydligt att vår dagspress är korrumpierad och utan känsla för betydelsen av sin höga, rätta uppgift att belysa allt med sanningens fackla. Fega, usla stackare, som ej blygas att ljuga inför hela landet, därför att kritiken gäller en högt uppsatt!

Men vändom oss bort från sophögen och låt oss öppna juvelskrinet! Jag menar Gellerstedts nyss utgivna diktsamling. Den, som ej känner hur det doftar vårluft och blomsterångor därur, den har intet luktsinne för poesi och intet organ att fatta de innerliga känslöströmmar som viska ur ett verkligt skaldehjärta. Läs själv och säg om jag överdriver. Är det icke en sällsam företeelse för våra dagar, att finna en skald, som i så enkla, anspråkslösa versformer förmår att lägga in så mycken sång och så innerligt varma känslor och detta så ursprungligt och skönt. De kanske synas små och obetydliga dessa sånger i några få strofer, men lyrisk poesi får ej mätas efter tumstock; den bör dömmas efter vikt, på känslans våg. Men, ack, huru ofta kritiken i detta fall mäter med falska vikter; och vilka klumpiga händer som merendels handskas med vågskålarna. — — —

Från Topelius har jag fått ett rätt artigt brev, i anledning av min bok, den jag skickade honom till julen. — — Stackars Anders, som man håller på att göra högfärdig på hans gamla dag. Det är dock en lycka att sådana där grannlåter icke ta något på bondlurken. — —

Du frågade mig i ett föregående brev om Wieselgren hade skrivit min biografi i Illustrerad Tidn. Jag minnes ej om jag svarade därpå. W. har sagt mig att Eichhorn var författaren. Det passade ju också bäst, att en Ekorre skrev biografien över författaren till Skogsharpan.

Men nu, kära Vendela, har jag tröttat ut dig med mitt pladder. Hälsa mycket till Signe och var själv hälsad från alla genom filligvne vännen
Herman.

Hösten 83 återflyttar Vendela och Signe Hebbe till Stockholm och det skriftliga umgänget mellan vännerna upphör då för det personliga. Några år längre fram i tiden då Vendela Hebbe har sitt sommarhem vid Nynäs på den vackra Skogshyddan, medan Säterberg alljämt är sitt kära "Kringelby" trogen, får han åter anledning att skriftligen söka upp sin väninna. Så skriver han till Vendela Hebbes 80-årsdag ett långt brev daterat Södertälje den 5 sept. 1888.

Goda Vendela!

Som jag vill minnas, att det är din födelsedag om söndag d. 8/9, så nedskriver jag redan nu dessa rader och avsänder dem på det de ej må framkomma till din dag för sent.

Av varmaste hjärta gratulerar jag dig att hava nämnda dag upphunnit ditt 80-tal och prisar oss lyckliga som nu fått behålla dig så länge kvar ibland oss! Med glädje har jag förnummit att du uthärdat det för mångens krafter så provande ombytet från stadsluft till hafsluft, och hoppas jag du skall känna dig stärkt av havets angenäma fläktar, därute på den paradisiska ön, så att du med förhöjda krafter kan fortskrida mot 90-talet — och varföre icke ändå mera?

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks. 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer: Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 14:— Helt år Kr. 18:—
Halvt år » 7:25 Halvt år » 9:25
Kvartal » 3:75 Kvartal » 4:75
4:de kvartalet » 4:50 Månad » 1:75

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
40 öre eft. text. Utländska annonser:
45 öre å textside. å textside, 20 % förh.
20 % förhöjning för för särsk. begärd plats.
särskilt begärd plats. å textside, 20 % förh.

Jag följer efter så fort jag hinner ehuru på aktningfull distans.

Kära Vendela, det är nu mer än 40 år sedan vi lärde känna varann och aldrig ha vi trätt med varandra — är det inte vackert, det? — och nog kunna vi vara sams och hålla av varann som syster och bror, ännu en rund tid. Stå därför bara på dig och håll krafterna uppe — det ber jag dig om. Det är din starka själ som stödjer dig — och den är ej ännu av åren försvagad. Jag längtar att snart få återse dig för att få muntligen gratulera dig till dina 80 år.

För en vecka sedan reste jag in för att träffa statsrådet Topelius och göra hans personliga bekantskap. Vi ha korresponderat som bröder i flera år, men aldrig sett varann. Du må tro, att detta möte var för oss bägge kärt och vi omfamnade varann som om vi varit nära släktingar. Han skulle redan den följande dagen återvända till Finland och vår sammanvaro blev därför alltför kort — åtminstone för mig. Jag övertalade honom och hans dotter samt en ung finne att äta middag med mig i Berns salong och bäst som vi sutto och spisade fingo vi höra klinga från musikläktaren Suomis sång av Pacius samt därpå en annan finsk sång. Man hade nämligen däruppe känt igen Topelius. Utkomna på övre galleriet för att dricka kaffe och placerade snett emot musikpaviljongen dit ena orkestern hade flyttat sig, fingo vi höra den ena finska musikstycket efter det andra uppstämmas, till en rätt angenäm surprise för skalden och hans dotter. Jag märkte hur Topelius njöt av den vackra artigheten och han angav för mig styckenas namn: "Den där är ur Regina von Emmeritz, den där var som det säges finska gardets marsch under 30-åriga kriget," o. s. v. Topelius gjorde på mig ett goft intryck och det kostade på mig att så snart skiljas från honom.

— — — Vad mig beträffar så mår jag så bra man kan begära vid 76 års ålder, äter med god aptit, sover poetiskt — d. v. s. drömmer fantastiska drömmar — gnider stundom på fiol och stundom på utsökta exemplar av de högädlade rullstenar som naturkrafterna svarvat särskilt för min räkning, för kanske 1,000,000,000 år sedan. Du skulle bara se huru vackert de blänka när de bli polerade! Sådant där är visserligen litet barnsligt, men så länge man kan ha nöje till och med av simpla gråstenar, så förtvinar

man ej av mjältsjuka. Ergo: Fastän det numera är mycket på modet att hänga sig, dränka sig eller skjuta sig, så behöver du ej befara att jag kommer att göra någondera delen så länge Täljebackarna ha några rullstenar kvar åt mig att gnida på.

Om eftersommaren ej blir för mycket regniger utan så vacker som september kan vara när den vill, så stanna vi här till närmare slutet av månaden. Jag undrar när ni flytta in? Hälsa mycket till Signe från oss och om nu Edra danska vänner äro hos Er så framför till dem vår hjärtliga hälsning! — Må väl önskar innerligen gamle vännen

Herman.

Hösten 1888 utger Säterberg sin dikttyckel Khalifens äventyr som Vendela Hebbe, — då åttioårig — recenserar i Aftonbladet. I anledning därav skriver Säterberg (d. 12. 10. 1888).

Goda Vendela!

Haf tack, Du, den allra mildaste av recenserer! Ja, tusen tack för det utomordentligt vackra beviset på din överseende godhet mot min anspråkslösa sångmö! Det är en lycka för mig att jag redan är så mycket till åren, att jag icke kan bli bortskämd av de vackra ord du fäller om min dikt. Finge en ung poet läsa en sådan recension över sina poemer, så vore han förlorad i självbeundran. Men vad mig beträffar så har det ingen fara, ty — om jag skall göra en självbekännelse — så förhåller det sig så, att ju mera framgång jag har, dess ödmjukare blir jag. Somliga författares arbeten prydas med deras bild på titelbladet. Skulle det efter min död falla någon förläggare in, att på sådant sätt hedra mig, så borde jag rätteligen framställas stående på knä framför sångmön, rätkande åt henne som offer några små skogsblommor — ty vad äro mina poetiska alster annat än sådana. Med denna sin egenskap kunna de ej synnerligen intressera våra nutida smakdomare, som mera älska ångorna av punsch och tobak än dofterna från blomstervärlden. Jag söker ej heller deras pris. Min skönaste belöning är bifallet av den, som, likt dig, goda Vendela, förstär naturens språk och älskar fåglarnas sånger och viskningarna från vårens och sommarens blomster.

Jag har i goft minne huru vänligt du recenserade mina första Blommor vid vägen. Det ligger en hel levnad mellan

den tiden och den närvarande. Och ännu svärma vi för sången och ännu lyssnar du lika godhetsfullt till Skogsharpans toner och bedömmar dem med samma överseende. Tack därför av hjärtat. Du skulle nästan kunna förmå mig att poetisera ihop ett nytt stycke. Dock, det är tid att jag lägger lyran i fodralet! Det är bäst att jag slutar upp att rida på pegasen, innan han kastar av mig i diket. Må väl och skicka ibland en vänlig tanke till den gamle poeten som i ny och nedan förbliver dig en tacksam och trogen vän.

Herman.

Många hälsningar till Signe!

Sin tacksamhet för det intresse och den kärleksfulla förståelse Vendela Hebbe alltjämt skänkt hans skaldskap ger Säterberg ofta uttryck för på vers. Så skriver han vid översändandet av sin dramatiska dikt Naima:

Vem var det väl som i min ungdomsdar
Med vänligt bifall gav mig mod att dikta
Och mina känslors lek för världen bikta?
Vem var det väl — jag vet nog vem det var.

Vem är det väl som nu mig lockat har
Att åter ge till pris min arma lyra
Och ut bland recensioners blindskär styra?
Vem är det — åh, jag vet nog vem det är!

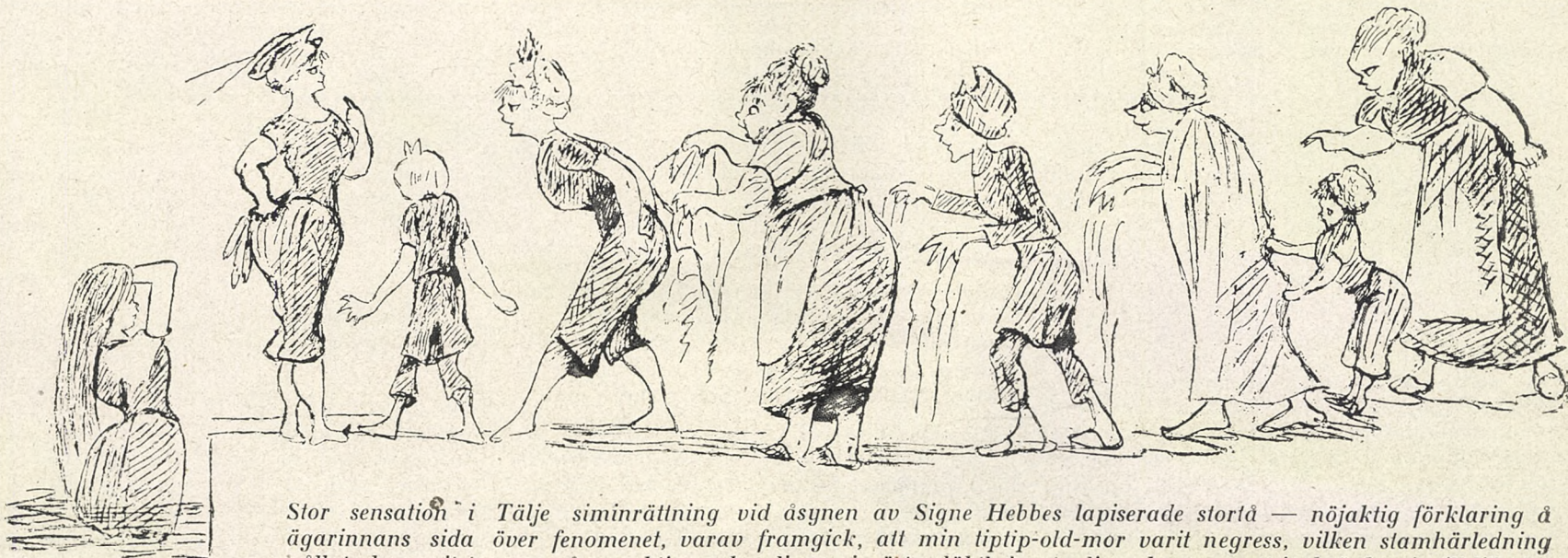
Men jag skall straffa Eder! — — Läs nu blott,
Ja, läs förutan undflykt vad jag skrivit
Och när ni därav riktigt sömnnig blivit,
Då är jag rätt tillfreds, ty hämnd jag fått.

Ett brev daterat Stockholm d. 18 maj 1889 ger en blick in i den barnasjäl som bodde hos den framstående läkaren och vetenskapsmannen och svärmiske naturpoeten. Det är strax före vännernas utflyttning till Nynäs han sänder dem dessa rader:

Goda Vendela!

Som mitt oblida öde vill att jag även till följd av min sjukdom ej skall äga så mycket återvunna krafter, att jag kan våga försöket att streta uppför de många avsatserna till "Himalaya",* så måste jag avstå från det hopp jag närt, att göra ett besök och muntligen önska Er lycka på flyttningen till havet. Jag hörde av Signe, att Ni redan i

* Så kallades av vännerna Vendela och Signe Hebbes fyra trappor upp belägna hem, Sturegatan 24.

Stor sensation i Tälje siminrättning vid åsynen av Signe Hebbes lapiserade stortå — nöjaktig förklaring å ägarinnans sida över fenomenet, varav framgick, att min tiptip-old-mor varit negress, vilken slanhärledning vållat abnormiteten, som å respektive avkomlingar i nästa släktled antagligen kommer att inskränka sig till lill-tån. — Teckning och text, av Signe Hebbe.

Konstfliten Förening för hemslöjd
och Konsthandtverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Porträtt till dagskrönikan.

Ernst Stenhammar.

60 ÅR FYLLDE DEN 26 MARS arkitekten Ernst Stenhammar, en av de mest kända och uppskattade av våra arkitekter. Att räkna upp allt vad arkitekt Stenhammar byggt skulle ta för stor plats, vi vilja här endast framhålla några av hans viktigaste verk. Mest uppmärksammat förde Grand Hotel Royal med sin vinterträdgård vara, världens vackraste kafélokaler enligt många utsago. Ett stort antal banker och affärshus i huvudstaden ha arkitekt Stenhammar till upphovsman. Hans specialitet förde dock vara sjukhusbyggen. Slutligen har han utfört viktiga restaureringar såsom av Storkyrkan och Tyska kyrkan.

Konungens läkare, livmedikus, medicine doktor Carl Flensburg avled den 24 mars i Stockholm efter en tids sjukdom i en ålder av 62 år. Han var son till biskop Wilhelm Flensburg i Lund och hans maka född Nyström. Känd som skicklig vetenskaplig skriftställare, särskilt på barnsjukdomarnas område, blev han docent i pediatrik vid Karolinska institutet. Som praktiserande läkare hade han ett mycket stort anseende. Till förste livmedikus utnämndes doktor Flensburg 1904 och hade redan förut under många år varit konungens läkare, de sista sex åren emellertid på officiellt uppdrag. Han sörjes närmast av maka, född Bredberg och barn.

Sara Petronella Blomberg, född Linderborg, ingick den 26 mars i sitt 61:te levnadsår. Dotter till den glade och humoristiska

början av nu ingående veckan ämna begiva Er av; måtte ej bara någon förkylning påkomma! Havsluften är denna tid på året så kall. Kära Vendela, kläd dig mycket väl och håll dig beskedligt inom fyra väggar att börja med.

— Gud ske lov att vi nu äntligen fått vår. När jag får se sippor, guldsvivor och konvaljer så känner jag mig ung på nytt! Jag har på mitt salongsbord fyra blomsterglas fyllda med sådana naturbarn, och emellanåt går jag in och ser på dem och luktar och — när ingen ser mig så kysser jag dem. Är jag inte en barnlig tok? När jag då sluter ögonen till och känner de friska dofterna av vårens barn, så drömmer jag mig tillbaka till min ungdoms lyckliga dagar. — När ingenting annat är kvar, så återstår åtminstone det att kunna drömma.

Av hjärtat önska vi, Selma och jag, Eder

gästgivaren i Nås socken i Dalarne Olle Linderborg och hans hustru Sara Linderborg, född Eriksson, förlorade hon i unga år sina föräldrar. Hon gick i Falun igenom det då nya folkskoleseminariet och blev därefter anställd som ordinarie folkskolelärarinna i Söderås i Rättvik, där barnantalet då var närmare 100 stycken. Dåvarande skolrådsordföranden prosten P. Petersson fällde om henne det yttrandet, att hennes förmåga att meddela goda kunskaper var åtskilligt större än någon av de manliga lärarnas inom församlingen. Under sin lärarinnetid gifte hon sig med handlanden Axel Blomberg i Rättvik.

Fri från skolans tragna arbete — hon tog avsked efter 15 år på grund av en halsåkomma — ägnade hon sig nu åt hemmet, men har därjämte varit en bland de mest framträdande kvinnliga krafterna inom kommunen. Så har hon varit en verksam medlem i styrelsen för Rättviks barnhem och den ledande själen i den kvinnliga föreningen för beklädande av fattiga barn, vilka alltid, i synnerhet till jularna ihågkommas, samt kasörkska i den på senare tid upptagna dispensärverksamheten inom församlingen. Rättviks livaktiga idrottsförening, som hon lämnat sitt stöd, har invalt henne till sin hedersledamot. Såväl på de frisinnades som moderatas lista lär hon nu vara upptagen till kommunalfullmäktig. Från

Carl Flensburg.

skildringar. På sin födelsedag blev hon föremål för hjärtlig hyllning från flera håll.

I namnet Elisabeth Hallberg inneslutes ett människoliv, som förlupit i det tysta under idel uppoffrande kärlek och ömhet, aldrig sökande egen vinning eller egna fördelar men fyllt av hjälpsamhet mot andra, krönt av den devis, vilken Tycho Brahe bestämde som valspråk åt sig: "Non haberi sed esse". Ännu bättre skulle man om detsamma innehåll kunna utfala sig med den största människovännens ord: "Vad i haven gjort en av de

minsta mina små det haven I gjort mig". Elisabeth Hallbergs käraste uppgift har just varit att bringa hjälp åt de minsta. På den plats, dit hon ställts och där hon i 26 år varit oförtrutet verksam, har hon också haft rika tillfällen att tillfredsställa detta sitt hjärtebehov. Alltsedan 1893 har hon varit föreståndarinna för Allerska Familj-journalens stora expeditiöns- och distributionsavdelning i Hälsingborg.

Hon föddes d. 29 mars 1869 i Landskrona såsom dotter av den vida kände musikkritikern, kompositören och hymnologen B. W. Hallberg och hennes maka Beata Schuwert i det Schuwertska hemmet därstädes (se Idun n:o 47 för 1918).

På hennes 50-årsdag skola många hennes tillgivna vänner, särskilt inom det affärsföretag, där hon nedlagt sina bästa krafter, sluta upp kring henne under varma lyckönskningar, och ännu flera skola i det tysta, obemärkta sända till det lilla hemmet i Raus plantering vid Hälsingborg sina tankar om välsignelse över hennes kommande dagar.

H-MOLL.

Sara Blomberg.

Ada Damm.

Elisabeth Hallberg.

många hem i Rättvik ej minst från de fattiga går till henne en varm lyckönskan på 60-årsdagen.

Ett barn av Borås, "de sju häradenas huvudstad", fru Ada Damm, fyllde den 10 mars 50 år. Fru Damm är icke okänd för Iduns läsare. Hon har om än med långa mellanrum medarbetat i tidningen och har bland annat givit en värdefull intim skildring av sin vän och medsystemer i Apollo, fru Anna Hamilton-Geete. Som kulturhistorisk författarinna har fru Damm nyligen givit prov på sin talang i den vackert utstyrda volym "Bilder från det gångna Borås", som utkom 1918. Dessa livfulla skildringar från en säregen trakt av Sverige, det gamla "knallarfolket" bygd och dess utveckling från hemslöjd och gårdfarihandel till storindustri och moderna affärsmetoder innehålla mycket av värde även för en större publik än den som kan äga lokalintresset. I Borås tidning har fru Damm sedan flera år medarbetat med just dessa kultur-

en lycklig utflyttning, en god sommar och sedan: välkomna tillbaka med förhöjda krafter. Eder tillgivne

Herman.

P. S. Hälsa till fiskmåsarna.

Solen sjunker och det lackar starkt mot kväll för de båda vännerna. De närma sig båda nittioalet; breven få något av kvällsrodnadens färger över sig. Den 5 juli 94 skriver Sältherberg från Södertälje.

Goda Vendela!

Min hjärtliga tack för det välkomna brevet med välgångsönskningarna på min födelsedag. — — —

Jag hoppas att Ni samtliga befinna Eder väl bland fiskmåsar, sälhundar och strömmingar, till vilka jag ber Eder framföra min hjärtliga kvittrande hälsning från fältingar, bofinkar och sädesärlor. Mätte havsluften och Östersjöns vågor sjunga idel uppfriskan-

de coloratursånger för Er, liksom Signe förr sjöng dyliska och ännu mera tilltalande för undertecknad. Nu får jag högst sällan höra någon sjunga och får på gamla dagar nöja mig med den matta sång som tonar i mitt inre. Naturen, den evigt unga, sjunger dock ännu för mig från höjder och dalar — och den sången duger också!... O, när den materiella natur, som här omgiver oss, kan vara så skön som den är, huru utsägligt skönare skall ej den av oändligt finare elementer bestående natur vara, som omgiver andarna, sedan de bortlagt sin jordiska dräkt och iklätt sig den eteriska, i vilken de stundom, ja, otaliga gånger uppenbarat sig för människorna under spiritistiska seanser. Mången "vetenskapsman" skulle vid dessa mina ord runka på huvudet och tycka att jag svärmar, ty i sin blindhet se de ej längre omkring sig än mullvaden och i sin ytliga kännedom

En ung femtio- åring.

Signe Bergman.

1919 ÅR ETT JUBILÉERNAS ÅR. EN HEL DEL framstående och duktiga svenska män och kvinnor ingå under detta märkesår i ett nytt decennium och ge oss andra därigenom ett öskt tillfälle till att begrunda deras verk. Ty även om detta långt ifrån är avslutat, kommer dock ständigt en milstolpe vid vägen vandraren att stanna i tankar. Vi behöva liksom hålla oss fast vid personligheterna i denna tid, då allt flyter, då massorna och deras värde hotar att uppsluka själva marken under våra fötter.

En av dessa starka personligheter, som samlar folk, är Signe Bergman, åt vilken dessa rader ägnas, därför att hon fyller 50 år den 10 april. Sin ledareställning inom den svenska rösträttsrörelsen lämnade hon visserligen förra året efter tolv års intensivt arbete, ett arbete, som tog all hennes från yrket lediga tid så fullständigt i anspråk, att hon med fullt skäl kunde säga, att hon under denna tid icke ägde något privatliv. Men om hon också avsåg sig ledarskapet, har hon dock med hela sin själ så trängt in till kärnan av kvinnorösträtten, gjort dess idé så helt och hållet till sin egen, att det finns få kvinnor, som skulle kunna säga mera än hon i denna fråga, som numera angår oss alla.

Signe Bergman intar alltså numera en utrikespost över kvinnorösträtten i världen, och likt ridar Blåskäggs hustru kunna vi fråga henne, vi som stå där nere: "Anne, ma sœur, ne vois-tu rien venir?"

Eller klarare uttryckt: Är det ingenting annat än nya väljarmassor som nu komma uppmarscherande? Kunna vi icke vänta någon hjälp eller någon räddning från kvinnohåll?

Fröken Bergman tyckes sitta inne med en mycket mänsklig blandning av optimism och pessimism angående kvinnornas deltagande i det politiska livet.

Den kvinnliga rösträtten går nu fram över världen som en del av den allmänna demokratiseringen, och genomföres, antingen kvinnorna önska det eller ej. Jag förutsade att det skulle gå så, att världskriget skulle bana väg för vår rösträtt, redan på centralstyrelsemötet 1915, men troddes inte då. Men den gången blev jag sannspädd. Här i Sverige skulle vi stå inför frågans omedelbara lösning som vi nu gör även om intet rösträttsarbete utförts, men naturligtvis har detta haft sin stora betydelse därigenom att det förberett kvinnorna att använda sina nya rättigheter.

Men nu kommer fröken Bergmans pessimism i dagen.

Risken att det goda, som kvinnans politiska rösträtt skulle kunna föra med sig, drunknar

i tidens vreda vågor, är dock stor. I kampen mellan nationerna och inom nationerna — vad kommer kvinnans politiska rösträtt att betyda?

För att kvinnorna även under normala förhållanden skulle kunna utträta något med sin rösträtt, fortsätter fröken Bergman, — för att den skall kunna bli vad många hoppats — måste kvinnorna sammansluta sig om ett program, dra

upp riktlinjerna för sin speciellt kvinnliga politiska insats och de måste bli sådana, att det icke blir stenar i stället för bröd, som de bjuda. De måste komma med något nytt, något självständigt och få ej bli döda nummer inom de redan förefinliga partierna, dessa skola endast tjäna som medel att föra fram frågorna.

Det väsentliga är att kvinnorna samla sig kring ledande principer. Jag har aldrig i rösträtten sett målet, utan endast medlet att nå fram till vad vi vilja. Men kvinnorna måste komma till klarhet om vad de vilja. I detaljer och oviktigare frågor kunna åsikterna gå i sär och meningarna bryta sig mot varandra — det är endast tecken till liv — men den stora bärande principen måste vara en, målet måste vara ett och stå klart för alla.

Och vilket mål anser fröken Bergman, att kvinnorna borde samla sig kring?

Det blir nästa världskongress' uppgift att framlägga de stora riktlinjerna för vårt arbete, blir svaret. Och med en sådan ledare som Mrs. Chapman Catt kan man hoppas, att vi skola finna den rätta vägen. Fast den allra närmaste framtiden ser mörk ut.

Skulle dessa utfalanden vara liksom fröken Bergmans testamente till den svenska rösträttsrörelsen?

Det är väl litet för mycket sagt. Om jag skulle försöka sammanfatta min ståndpunkt och se på mitt arbete för rösträttsrörelsen som ett avslutat helt, blir jag frestad att citera en artikel av Hilma Borelius om Rosa Mayreder. Där står på tal om individens förhållande till nya tankar, som ingripa omdanande i hans liv:

"När han (individ) vid en tillbakablick ser sammanhanget i sitt liv, finner han, att det, vartill han syftade, var innehållsrikare, än han själv tidigare förstod, och djupare motsatt det, varifrån han medvetet bröt sig loss, än han själv då anade. Hela tiden har han burit inom sig en livsmakt, som icke rymdes i men väl framskapat de former och formler där han sökt nedlägga sin bästa övertygelse. Nu varseblir han, att hans medvetna val vid de skiljevägar han haft att passera, varit blott en förenklad bild av valet mellan ännu betydelsefullare motsättningar. Både i personlighetens utveckling och i stora andliga rörelser är det så, att innehållet först småningom framträder för personligheten själv, för rörelsens egna bärare — — —"

Detta, säger Signe Bergman med övertygelse, är vad jag skulle vilja sätta som inskrift över mitt rösträttsarbete. Dessa ord äro som talade ut ur mitt eget hjärta. ETH. K.

om skapelsen förmå de ej lyfta sig över den jordiska materiens grushögar — där de stå och se mycket lärda ut fastän de veta så litet.

Vi äro bägge komna så långt på vår vandring, att vi redan se skymten av "sommarlandet" dit vi skola flytta; och fastän jag ej täres av någon livsleda, så blickar jag dock gärna över jordegrens, anande allt det sköna som där blomstrar i överjordisk fägring. — —

Nu får jag för denna gång säga farväl bifogande en varm hälsning från Selma, jämte min hjärtliga hälsning till Signe och övriga bekanta.

Den oföränderligt tillgivne vännen

Herman.

Den svåra sjukdom, som fördyrade Herman Säterbergs sista levnadsår var ett mörkt moln även på hans vänners himmel.

Det är under dessa år han sänder Vendela och Signe Hebbe följande vemodsfulla rader, daterade Stockholm d. 1 juli 96.

Mina kära vänner!

För brevet som jag nyss bekom tackar jag hjärtligen. Det glädde oss mycket att få höra, att Ni må väl; måtte så få fortfara — ty det är ej alls roligt att må illa, vilket jag fått pröva på rätt grundligt. Emellertid repar jag mig nu dag från dag — till härnäst. Hurudan hälsa kan man också påräkna vid 84 års ålder! Allt måste gå sin gilla gång. Vi äro myror allesammans; vi träla en lifen tid, och så: adjö. Påvar, kejsare, segerdruckna härskare... myror allihop!

Kvid ej, mänskomyra;

En gång får du styra,

Till en värld, som fri från plågor är.

Tänk när här du lider,

Tänk när såret svider:

Alla brister skola helas där.

Vi hålla nu på att rusta oss till Täljeflytningen, vilken troligtvis sker på ångbåt om torsdag den 9:de dennes. — —

Tusen tack, mina goda vänner, för de mycket vackra blommorna, Ni skickade mig! Sådana pioner påminna mig om min lyckliga barndom; de växte i vår trädgård vid Tumba. Några blommor till återskänk kan jag ej sända, men andra häftet av mina Levnadsminnen ligger här avlagt för Er räkning, och det 3:dje skall komma ut före mediet av denna månad, men hur skall jag få dem till Er? Jag är viss om, att Ni har mycket intressantare lektyr än mitt ålderdomspjoller, så att förlusten är ej stor om dessa häften få ligga här till i höst.

Nu en innerlig önskan, att Ni må ha all möjlig fördel av vistelsen bland fåglar, blommor och sjungande böljor! Sedan vi väl hunnit komma till Tälje, skall jag ytterligare giva ljud ifrån mig.

Eder alltid lika tillgivne Herman.

"Stackars mamma, det glesnar allt mer bland de gamla vännerna", sade Signe då underrättelsen nådde dem om Herman Säterbergs död.

"Väntan blir nog inte lång", svarade Vendela Hebbe stilla. Ett par år senare följde hon också efter. Då dotterlig hängivenhet smyckar Vendela Hebbes grav ute på Nya kyrkogården, hittar också alltid en blomma

vägen till den gravkulle där urnan med Herman Säterbergs aska gömmes.

En av sina älskvärdaste dikter, till vilken han själv satt musik har Säterberg tillägnat Signe Hebbe. Det är Lanflickans visa. Signe Hebbe sjöng den gärna, mycket ofta som extranummer, på sina konserter.

I popularitet torde den på sjuttio och åttio-talet ha tävlat med "Fjorton år" och "Så högt där uppe mellan fjällen":

"Klinga, min sång, och eko, giv svar

Långt in i skogens salar,

Morgonens sol så ljuv och så klar

Strålar kring berg och dalar,

Tuppen i byn så stolt och så gallt

Sjunger sin visa glad.

Blomman så skön på glittrande fält

Glittrar i daggens bad.

Sommar i skog och sommar på väg,

Sommar i själ och hjärta!

Varm är min blod och lätt är min håg;

Bort med all sorg och smärta!

Kom, mina vänner, dansa med mej:

Hoppas i lek och fröjd!

Fattig jag är, men ledsen? Ah nej!

Jag med mitt liv är nöjd.

Inte så gifter jag mig i år,

Visst icke heller nästa.

Gossen som friat vänta han får,

Friheten är den bästa.

Men om han tynar bort som en hamn;

Kärlekens sorg är svår —

Då så får jag väl ta'n i famn,

Läka hans hjärtesår.

(Forts.)

Det oskrivna bladet. Av Gustava Svanström.

MAGER OCH FRAMATBOJD, GRÅ I HÅR och skägg vandrar läroverksadjunkten Karl Johan Bergander framåt småstadsgatans knaggliga stenläggning. Staden sover sin bästa morgonsömn, men det halkar ett guldskimmer över de grå kullerstenarna. Solen är uppe, och i de nylödade trädgårdarna ha fåglarna börjat kvittra.

Karl Johan Bergander vandrar långsamt framåt i morgonens guld, och så stannar han omsider vid ett litet anspråkslöst trähus. Han ser först på det, som om han vore en främling, han står där, som om han inte riktigt fattade meningen med att hans steg stannat av just vid grinden, som leder in till detta hus med dess lilla gröna trädgårdstomt.

Men så återkommer han till verkligheten. Han bor ju i detta gamla hus, han bor där jämte sin fru och sin dotter och sin frus inackorderingar, som bestå av olika årgångar av hans egna lärjungar. Värmorgonen viftar med svala vingar och strör ut guld och rosor över den sovande staden. Carl Johan Bergander står vid ingången till sitt hem en smula darrande i knäveckan och tung i huvudet, men plötsligt överväldigad av livet.

Dagen förut hölls det studentexamen vid läroverket, och han kommer från en förbrödringsfest med ungdomen och våren, en fest som pågick ännu, när den uppgående solens strålar skimrade i det lilla utvärds- husets fönster.

Han vet inte riktigt hur det gått till, att han kommit så långt, att han står utanför sitt, eller rättare sagt sin frus och sina inackorderings hus, ty han intar själv den lågmäldaste och minsta platsen — men han står där överväldigad av denna friskhet, som skapar guld av gatans grå stenar, som kommer lönnarnas unga bladhyllor att lysa som grön eld, som tycks honom omskapa allt, ja, till och med honom själv.

Han känner inte längre svagheten i knäveckan eller tyngden i huvudet — han är själv fylld av vårens eld, han är själv ung och nyskapad som världen, när han går upp för trappstegen till sin vindskammare.

Denna vindskammare med sitt låga tak, som blivit en del av hans liv och hans historia.

Den utgjorde först hans ungarbåning, men när han så knöt Hymens band, befanns just våningen inunder vara ledig och passande för hans nya villkor. Men som hans hustru redan från början beslutat sig för att öka på husets inkomster genom inackorderingar, fick han behålla vindskammaren som en fristad för sig och sitt arbete.

Den har som sagt blivit en del av hans liv och historia, där han äger tillfällen till en fridfull stund tillsammans med sin gamla skinnssoffa och sin pipa eller med en eller annan av sin ungdoms älsklingsförfattare, oftast nött i ryggen som han själv, och där slulligen hans skrivbord står och får en arbetsam prägel genom kriaböckernas blå travar.

Innanfönstrena äro ännu ej uttagna, och vinterns tras mattor ligga kvar på golvet, ty hans fru spar alltid med den stora grundliga vårrengöringen, tills hennes skolpojkar dunstat bort, och ännu är det några dagar kvar av terminen.

Men han märker inte, att det är kvavt omkring honom, han har fyllt sin själ med vårens och naturens friskhet, och den kring-susar honom som med gyllne vingar, där han satt sig vid skrivbordet.

Det sitter en dikt fånglad i hans bröst och ropar på befrielse.

Vers har han skrivit, men den stora dik-

ten, som egentligen skulle ha varit hans livs mål, har aldrig nått ut till papperet. Han har inte kunnat besegra detta sitt öde, men nu tycks det honom som om det stora ögonblicket skulle vara kommet. Han känner inspirationen brusa med en smärtsam vållust genom sin själ.

Över skrivbordet hänger ett gammalt träsnitt föreställande kung David spelande harpa, och som han stirrar på det, där det lyser i solstrimman, tycks det honom, att det händer något besynnerligt. David träder ut ur ramen och räcker honom sitt strängospel — kung David, som dansade framför arken, som älskade och syndade, som var stor i Israel, och som låg i jordens stoft.

David räcker honom sitt strängospel, och det springer ut en gnista eld från strängarna. Av den gnistan blir ett svärd och med det svärdet står han rustad att dräpa själva ödet, sitt livs fiende, liksom S:t Mikael en gång dräpte draken, den gamle ormen.

Det svärdet skall förvandlas till ord — ord, ord som skola flamma över ett vitt papper — det skall bli hans stora dikt, som äntligen en gång skall visa världen, vem han är — —.

Lövsuggorna från den gamla lönnen utanför fönstret dansa på tapeten och skriva bokstäver och krumelurer, men det vita bladet förblir oskrivet, det är lika oskrivet, när fru Bergander ett par timmar senare kommer in i rummet och finner sin make sovande framför skrivbordet. Han sitter där och sover över ett vitt pappersark, ännu iklädd frack och med en gammal studentmössa på det grå håret.

Hon vet ingenting om kung David och det flammande strängspelet, fastän hon annars inte är alldeles oförberedd på synen. Men eftersom denna årligen återkommande fest för de nyblivna studenterna hör till undantagsfallen från de goda vanorna, när hon vet, att till och med de gamla stadiga lektorerna låta förleda sig till ungdomliga dårskaper, ämnar hon inte förebrå honom.

Hon ämnar bara påminna om, att det nu är en ny dag, en vardagslivets dag, när det gäller för henne att vaka över, att det inte till äventyrs blir någon avvikelse från pliktens väg.

Hon har städse tagit sin uppgift som fru Bergander på allvar, och hon kan vara glad i det medvetandet, att hon lyckats bättre än många trodde, när hon påtog sig att vara den kvinna, som skulle rädda Karl Johan Bergander undan ungarlivets frestelser åt samhället och lärarkallet.

Hon rör vid sin makes axel.

Han vaknar, han ser det vita pappersbladet framför sig, men han minns i det första ögonblicket inte mycket varken av de yttre eller de inre upplevelsorna. Kung David sitter med sitt strängospel inom glas och ram igen, och det är heft och kvavt i rummet. Och mitt i solskenet, där vinterdammet ligger som ett stråkråg genom luften, står hans äkta hälvt fullt hemmastadd i vardagskläderna och med ett randigt köksförkläde kring de breda höfterna.

— Samla dig nu, säger hon — och tänk på, att du har första timmen i dag.

Han reser sig. Nu känner han tyngden i huvudet, men han erinrar sig dock läsordningen, han har mycket riktigt svensk historia första timmen i klass två — han minns också, att han har givit dem Stockholms blodbad i läxa. Och han samlar sig. Stockholms blodbad är det han skall ta itu med denna vackra vårmorgon, när hela naturen står i oskyldig fröjd över livets gåva. Men det kan inte hjälpas, historien har ett oskatt-

bart värde, och han tar av sig fracken och får på sig vardagsrocken, äter en fallrik havrevällning och beger sig sedan brådskande till skolan.

Småstaden har förlorat sin prägel av sovande prinsessa, solskenet faller nyktert över gator och trädgårdar, och här och var i en öppen fönsterhalva står en jungfru och vippar med en trasa och tvättar och gnider och trallar en visstump till uppbyggelse för sig och sin nästa.

Adjunkten Bergander sträcker ut över gatstenarna för att hinna i kapp med de flyende sekunderna. Han möter biskopen och konsistorienotarien, inbegripna i ett ivrigt samtal, han hälsar som det anstår en adjunkt, som inte äger hopp om att vinna lektorat, och hans högvördighet hälsar med tankspridd välvilja tillbaka.

Han möter fru rådmanskan på väg till torget med en jungfru vid sin sida. Hon är en dam med svällande former, och plymerna i hennes hatt nicka till när hon med ett något frånvarande leende besvarar hans hälsning.

Men han erinrar sig i detsamma, att han en gång besöng hennes fågring i olika versslag. På den tiden var hon späd och luftig, medan hans sångmö svällde av rim och rytmer, nu har den han älskade fetmat högst betydligt, medan hans sångmö skymtar för honom mager och skugglik i solskenet.

Domkyrkouret slår. Men innan det sista slaget förklingat, springer adjunkten Bergander upp för läroverkets stentrappa.

Lektionen tar sin början. En stor grannfjäril har förirrat sig in i klassrummet och fladdrar upp och ned mot rutorna, och ett par dussin pojkögon följa den med intensiv uppmärksamhet, men Stockholms blodbad måste ha sin gång, och adjunkten Bergander bultar förtvivlat med linjalen i pulpeten för att återställa vördnaden för historien i de ungas sinnen.

Nästa timme är han ledig. Han hinner till och med ta en promenad före frukosten, och han går genom stadsträdgården, där gräsmattorna lysa av den första friska grönskan. Han uppsöker en av de minst trafikerade gångarna, och han slår sig ned på en soffa vid kanten av sandgången. Han lägger hatten bredvid sig, och medan vårvinden fläktar hans panna, sitter han där och skriver cirklar och krumelurer i sanden med käppen.

Han sitter där och stirrar på sanden, och han tycker sig se ett vitt blad ligga framför sina fötter. Nu minns han hur det var — på det bladet ville han skriva någonting med pennan doppad i morgonrodnadens eld. På det bladet ville han skriva sin stora dikt.

Men nu vet han, att den dikten, som egentligen skulle ha varit hans livs mål, fastän den i stället blivit hans livs pina, aldrig kommer att bli skriven, nu har han kommit i sina gängor igen, och han vet, att han väl varit en liten poet, men att han inte är någon S:t Mikael.

En gång i sin ungdom upplevde han en sorg för en kvinnas skull, och vers skrev han, men inte ens då kunde han dräpa den gamle ormen, sitt öde.

Och åren gingo och han tyckte, att varken Carl Johan Bergander eller hans strängospel var så mycket att hålla på, när en annan kvinna kom och tog hand om honom, blev hävstången och disciplinen i hans liv.

Han vet, att det är hennes förtjänst, att det blev så mycket kvar av honom, att han får vandra upp till det gamla ärevärdiga läroverket för att inplantera historiens san-

ningar hos de unga, att han får hälsa på biskop och konsistorium för att få en välviljig hälsning tillbaka, ja, att han överhuvud får gå hem för att äta sig mätt med sill och potatis vid en läroverksadjunkts enkla bord.

Innerst i hans själ bor det dock en däre, och fastän det är en på det hela taget ofarlig däre, ställer han ibland till tumult. Och efter tumultet dröjer det alltid svallvågor kvar —

Han ser upp från sandens hieroglyfer mot domkyrkourets tavla, som lyser högt över staden i solskenet. Minutvisaren närmar sig det timslag, när frukosten väntar, och han tänker just resa sig, när någon går förbi och hälsar. Han för handen mot huvudet för att svara, men finner ingen hatt där, först ett par ögonblick senare erinrar han sig, att den ligger bredvid honom på bänken.

Den, som hälsat är en av de nyblivna studenterna i skinande vit mössa, käpp och handskar och blomma i knapphållet och festens hetta ännu över kinderna. Bredvid honom går en ung dam. Studenten har smålett åt den tafatta rörelsen mot en obefintlig hatt. — Färväl, gamle konfysius, tänker han — färväl, skolplugg och skoltvång, nu är frihetens dag kommen och livet väntar. Han kommer i detsamma ihåg en lustig episod från nattens timmar. Den berör förresten honom som satt där på den gröna bänken, och som lät förleda sig till en något för livlig Bacchusdyrkan bland de unga.

Studenten har redan sagt de första orden av den tillfänkta historien, när han hastigt hejdar sig.

Det är sant — det går inte an — den unga damen är ju adjunktens dotter! Han avbryter sig och störtar sig huvudstupa in i en annan historia. Men hans dam märker inte hans förlägenhet, hon har knappast märkt, att det var hennes far som satt vid kanten av sandgången, där hon ilar framåt leende och lycklig men något tankspridd av ett ont samvete.

Hon har knappast hunnit ögna igenom sin franska läxa för dagen, hon hade uppskjutit den till frukostlovet, och nu ilar hon med bevingade steg för att göra ett konditoribesök tillsammans med en av gårdagens, ja, också dagens hjältar — med både frukosten och franskan på sitt samvete.

Men inför bakelserna, som locka, inför vårdagen som är så förtjusande och gudomlig — och kanske först och sist för sällskapets skull, få alla hänsyn vika.

Men adjunkten Bergander plockar upp hatten från soffan och trycker den ned på sin hjässa, och så börjar han att vandra framåt, åt samma håll som det unga paret försvunnit, långsamt och en smula hopsjunket under sina tankar.

Det var ju hans dotter som flög förbi, hans dotter, femton år gammal och i sjunde klassen i stadens flickskola, den enda frukten av hans något sent ingångna äktenskap.

Hon hade någonting nytt på sig, någonting, som han ej sett förut, det var kanske därför som han ej genast kände igen henne. Eller var det för att hennes kinder glödde, för att hennes ögon och läppar logo på ett sätt, som de inte brukade le mot hennes gamle grå pappa?

Och förvandlingen —? tänker han. Ja, förvandlingen — den kom sig väl av att det gick en ung man vid hennes sida.

Han har inte tänkt på henne annat än som ett barn, och så uppfäcker han plötsligt att saven har börjat stiga.

Där går han själv i sitt livs höst, räddad in under disciplinen och vanorna, en stillsam däre med det oskrivna bladets kval undanstucket djupt i sin själ. Hans sångmö har blivit mager och grå som han själv,

och så väcks han plötsligt till medvetande om att det likväl skjuter ett friskt blad från hans livs stam.

— Blir det inte han, tänker han — så blir det väl en dag en annan —

Det är dagen efter en förbrödringsfest med ungdomen och våren, och det har uppstått ett tumult i hans bröst, vars svallvågor ännu ej lagt sig. Men som han, Karl Johan Bergander går där och stirrar ut mot det tomma solskenet, är det som om han skulle se någonting långt borta i en vårlig syn.

Ett barn, som leker med ett vitt blad —. Hans oskrivna blad långt inne i framtidens sköte.

Om fostran och uppfostran.

För Idun av lektor HJALMAR ALVING.

I FORNA TIDERS GYMNASIISIGILL åskädliggjordes stundom "scholæ-verkets" uppgift i de två uttrycksfulla symbolerna en bok och en färla. Det senare redskapet, som ursprungligen lär ha utgjorts av ett "slagträ med en klump på ändan", och vars användande till och med den av oss svenskar i allmänhet misskände reformvännen Kristian Tyrann fann nog grymt för att i hans skollag av år 1519 förbjudas, hör ju nu knappast längre till skolmaterielen ens i den humanare formen av roffing. Ändamålet, som färlan avsåg att tjäna, har däremot alltid, om ock under något skiftande namnformer varit föremål för det allmännas och för enskildas intresse och omtanke. Det kallades förr i världen "upptuckelse", senare "uppfostran" och har på sistone blivit kärt och omhuldat under det enkelt och manligt klingande namnet "fostran".

De, som i vår tid hellre tala om fostran än uppfostran, torde oftast i det enkla ordet inlägga en något annan betydelse än i det med upp- sammansatta. Medan det senare, t. ex. i uttryck som "ha fått en god uppfostran" snarare leder tanken till belevnhet och närmare ytan liggande bildning, vill fostran framför allt beteckna karaktärens danning.

Vanligast är emellertid, att med kravet på fostran eller uppfostran utan betydelskillnad mellan termerna betonas den ena sidan av skolans uppgift till skillnad från den andra, undervisningen, kunskapsmeddelelsen. Detta betonande har från en del håll skett med mycket stor energi. Att statsläroverkens lärare oftare talat och skrivit om undervisningen och dess teknik än om uppfostran eller fostran, har lagts dem till last. Det har uttalats, att den, som i sin lärareuppgift ser blott och bart undervisarens yrke, den är ingen rätt lärare. Lärarens uppgift är icke ett yrke utan ett "kall", fostrarekallet, och därigenom någonting vida förnämligare. Det har, som sagt, stundom uttalats klander mot statsläroverkens lärare för en bland dem rätt vanlig kallsinnighet gent emot denna varmhjärtade åskådning, och det har förefallit författaren till dessa rader, som om ett litet försök till apologi för de kallsinnige skulle vara motiverat.

Obenägheten mot att bruka uppfostran-namnet i vardagslag torde för det första rätt ofta helt enkelt bero på blygsamhet. Undervisare kunna vi alla åtaga oss att vara. I vad mån vi äro uppfostrare, beror för det första på vår personlighet, och för det andra på vår förmåga att göra den gällande. Att utgå som från en given sak, att vi med vår yrkeskompetens också äro i besittning av dessa förutsättningar, förefaller mången av oss icke blygsamt.

Ordet uppfostrare är alltså i denna utpräglad positiva betydelse ett allt för fint ord för att vara yrkesbeteckning åt vanligt anspråkslöst folk. Det hör i detta avseende till samma kategori som orden skald, konstnär, fältherre, statsman m. fl. Man presenterar inte en person som statsmannen Clémenceau eller fältherren Ludendorff, och, som Hjalmar Söderberg framhåller i Martin Birck, en ung man inför valet av levnadsbana säger inte gärna, att han tänker bli skald. Han lämnar hellre åt samtiden och eftervärlden att avgöra, om han blev det. På samma sätt med uppfostraren. Han lyfter månadsvis sin lärarelön, inte sin uppfostrarelön. Den får han efter förtjänst hos minnesgoda lärjungar senare, kanske oftast, när han kommit i ro i sin grav.

Har ordet uppfostrare inte denna starkt positiva innebörd, så är det återigen alltför intetsägande. Det är med det som med ordet brevskrivare. Antingen är man en brevskrivare av Guds nåde, eller också är det ingenting att tala om. Jag minns, hur obeskrivligt komiskt jag tyckte det var, när jag en gång som helt liten pojke såg, att Tegnér i Biografiskt Lexikon utom biskop, skald, vältalare m. m. även angavs såsom brevskrivare. Jag visste nämligen ännu inte, vad ordet innebar, när det gällde Tegnér, utan tänkte: brevskrivare, vem är inte det? Och så är det med uppfostrare. Vilken människa, som har med andra att göra, är inte på ett eller annat sätt uppfostrande? Är inte principalen det gentemot den anställda, arbetaren gentemot sin kamrat? Vad är det, som uppfostrar eller gör motsatsen? Det är allt i två människors beröring med varandra, främst föredömet. Att skolmagistern, vars hela yrke består i att ha med unga, i högre grad än andra ännu icke färdiga människor att göra, att han i högre grad än andra är på det ena eller andra sättet, till gott eller ont, uppfostrande, är inte det självklart? Behöver därom mycket ordas?

Det finns en historia om den gamle studentfabrikanten Svartengren på Erna, att han en gång, då han givit en av sina unga baroner smörj, av denne erhöill en något högdragen upplysning, att det var inte för det ändamålet, som baronens föräldrar betalade pengar. Svartengren skall ha svarat: Smörj får baron på köpet. — Enligt min mening är det på samma sätt med skolmagistern och den uppfostran han bibringar: den ger han på köpet. Och ger han den inte på köpet, så ger han den inte alls. Om någonsin satsen "man märker avsikten och blir förstämnd" äger giltighet, så är det beträffande skoluppfostran. Märka pojkarne eller flickorna den låt vara aldrig så ädla fostrande avsikten, så är en sak säker: förstämningen. Och därmed misstron och otillgängligheten.

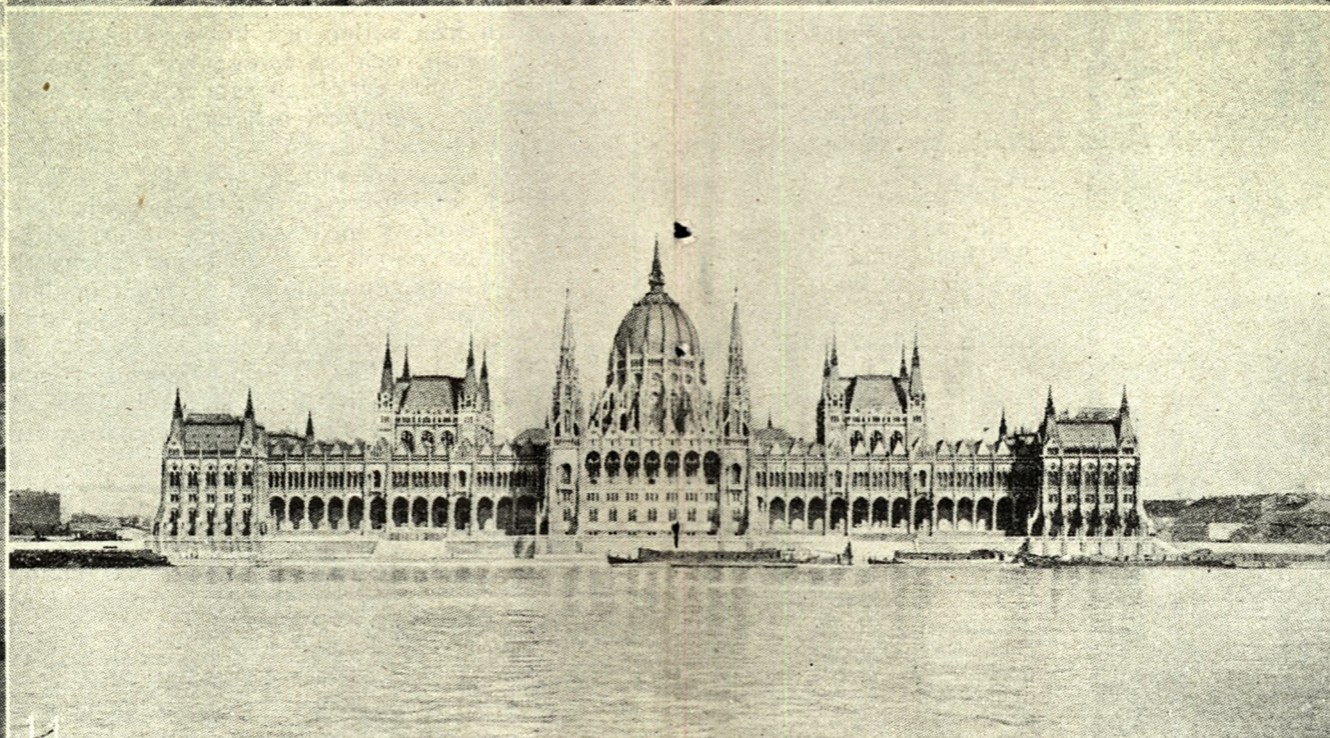
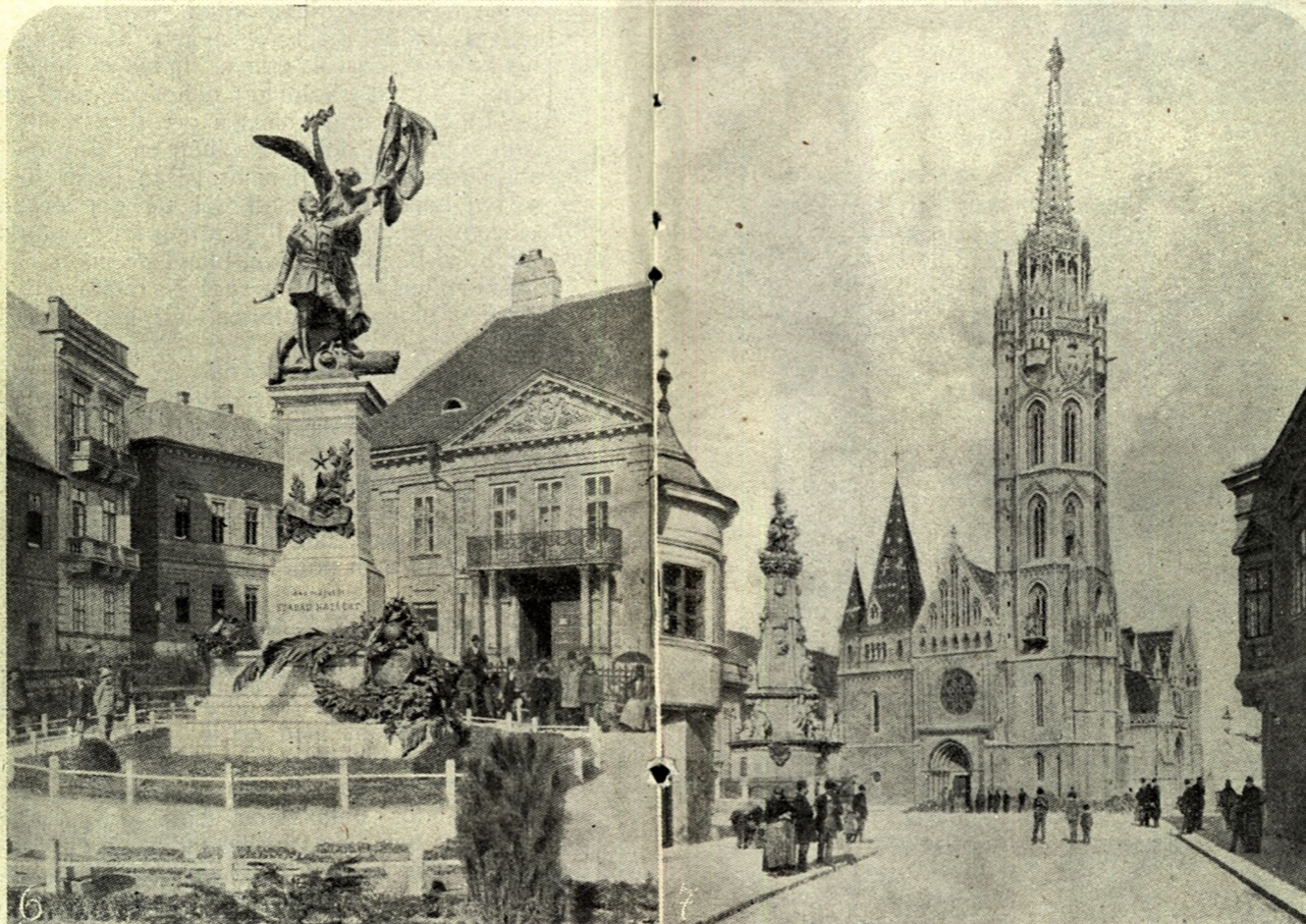
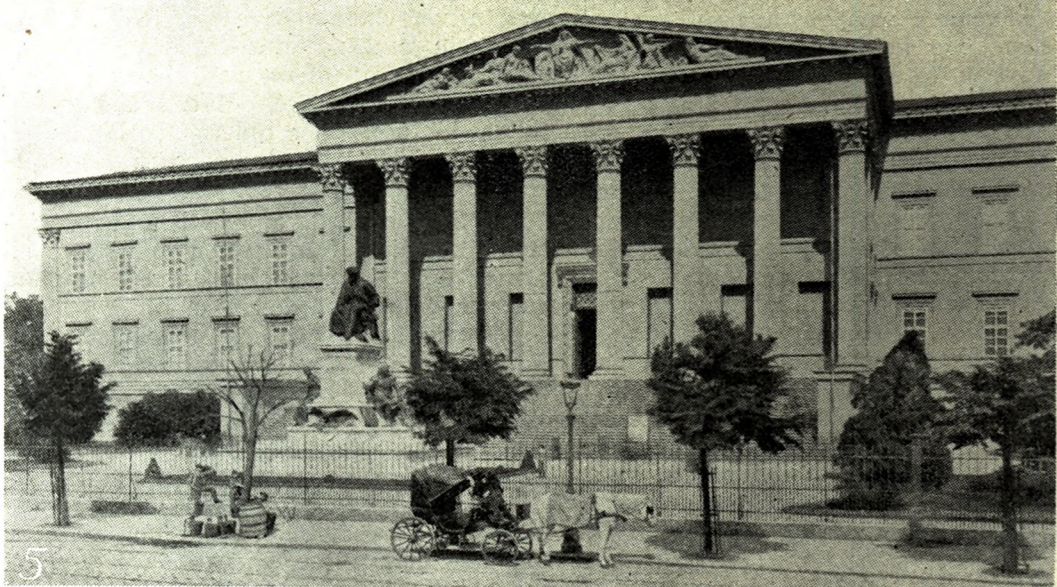
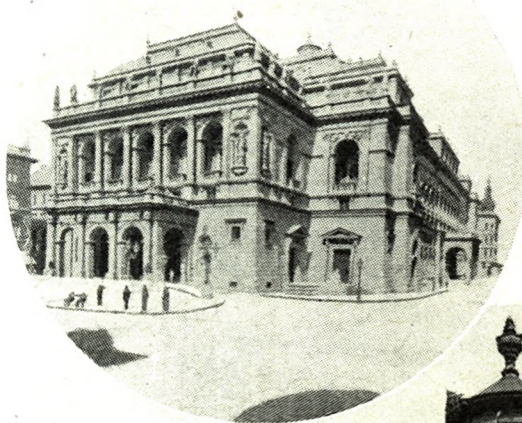
Om det är sant, att egenskapen av uppfostrare ha vi i den mån vi äro personligheter och ha förmågan att göra oss gällande såsom sådana, så torde det alltså vara lika säkert, att förmågan i detta fall är långt ifrån detsamma som viljan. Jag skulle med ett uttryck som måhända klingar något paradoxalt, vilja påstå, att hos en lärare förmågan att göra sin personlighet gällande, snarast står i omvänt förhållande till viljan.

Det finns bland våra yngre romanförfattare en — kanske fler än en för övrigt, men en, som jag i detta avseende, fäst mig vid — som i sitt sätt att framföra sina diktade gestalter rätt mycket påminner om en cabaret-conférencier: nu kommer herr X., han är så och så, nu kommer fröken Y.,

(Forts. sid. 224.)

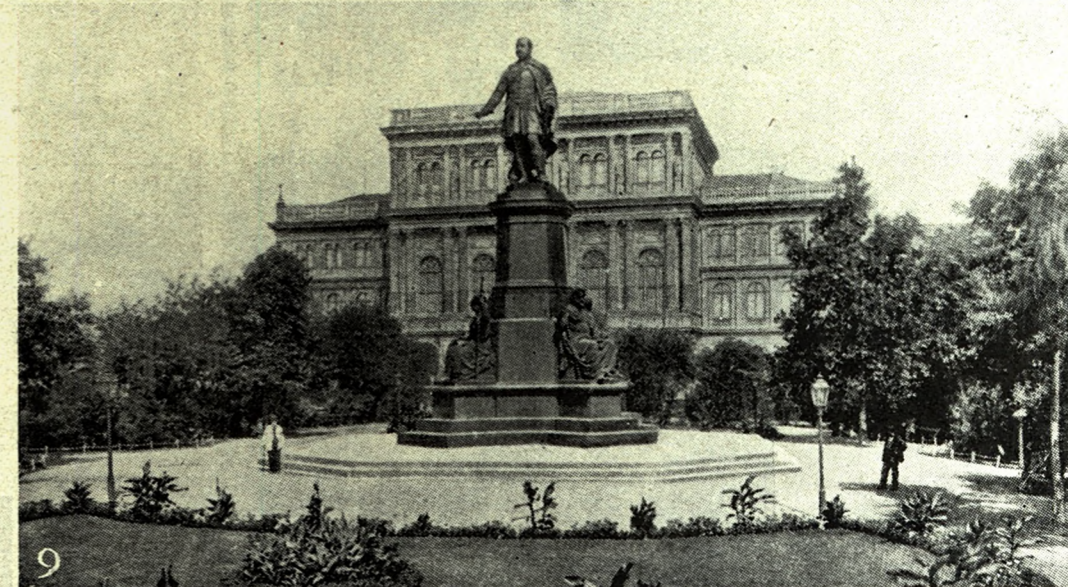
Budapest — ett nytt

1. Operan. 2. Peřöfi-statyn. 3. Gamla rådhuset. 4. Folkteatern. 5. Nationalmuséet.
6. General Hentzis staty. 7. Mathiaskyrkan.
8. Högsta domstolens palats.

bolsjevismens fäste.

9. Vetenskapsakademien med Széchenyi-statyn. 10. Bron över Donau. 11. Parlamentsbyggnaden.
12. Hamnen i Budapest.

J Musikhistoriska museet. För Idun af Georg Nordensvan.

VI STOCKHOLMARE äro som bekant ett musikälskande och teaterälskande folkslag med hög kultur och odlad smak. Våra teatrar och konserterlokaler överskrida olycksstalet 13 — och då medräknar jag inte fri-luftsscener, revy- och cabarets-scener och naturligtvis inte biograferna, som äro ett tusen och tre. Och nästan vart man kommer är det fullt hus, vad som än bjudes på.

Men där det aldrig är någon trängsel av åskådare, det är i vårt musik-

samlingarnas väktare, gick ensam bland de hopade skatterna, glatt överraskad, när det undantagsvis hände, att någon besökande infann sig. Också han har nu lämnat de levandes värld.

Bekantskapen med detta lilla museum hör i själva verket till de nöjen, som en kultiverad stockholmare ej bör förneka sig. Jag tror att han, när bekantskapen väl var gjord, gärna skulle återkomma. Och för varje stockholmsbesökande främling borde det-

och teatermuseum. Dit tycks ej publikens intresse sträcka sig. Där satta Johannes Svanberg, museets skapare och kärleksfulle vårdare, i sitt lilla krypin, som var det mest belamrade och fullpackade arbetsrum i världen, satta fördjupad i forskning, säker på att få sitta ostörd men alltid road av att få visa sitt museum för någon intresserad. Sedan i somras är han borta, och gamle Stern,

1. Stora salen i Musikhistoriska museet. 2. Musikhistoriska museet, hörnrummet med Julius Kronbergs målning: Matilda Jungstedt som Orfeus. 3. Gunnar Wennerbergsrummet i Musikhistoriska museet. 4. Ett hörn i Musikhistori-

ta museum höra till det, som måste ses. Jag tar för avgjort, att det står upptaget i reshandböckerna: adress Riddargatan 20, helt nära Nybron och Dramatiska teatern.

Man stiger in direkt från Riddargatan, ett par trappsteg nedåt och hälsas välkommen av ett litet klockspel, som klingar några glada toner, när dörren öppnas. Trångt är där från

ska museet. T. v. Jenny-Linds-porträtt, överst hennes minnesvård i Westminster Abbey i gipsavgjutting. På långväggen porträtt av svenska och utländska tonsättare. I vitrinen notskrift av flera bland dessa.

första början. Stjernströms byst — ett av de allra nyaste förvärven — har inte hunnit längre in än till den lilla yttre förstugan, där han har fint sällskap med Jenny Lind och Knut och Betty Almlöf. Innanför glasörrarna breder sig Uddman, blänkande bronserad, och vid fönstret mitt för är Svante Hedins byst instoppad.

Till vänster ha vi stora musiksalen, som läsaren finner här avfotograferad. Musikinstrument trängas på golvet och uppåt väggarna. En liten sirlig oktavspinet från 1698 med ornamentalt utsirning — grottesker på vit botten, — claveciner i Louis XVI:stils flyglar — även av de upprättstående, som likna väggskåp. En av dem har formen av en väldig lyra, en annan ser mest ut som två harpor, som vända ryggen åt varann, eller som en jättefjäril med utbredda vingar. Ett piano med två klaviaturer ses på bilden. Gyllene praktharpor, rikt sirade, stoltsera utmed fönsterväggen i en ställig rad, harpinetter ha klättrat upp i fönsterna, där de trekantiga eller runda ryska balalajkorna ge intryck av någon slags exotiska solfjädrar. På långväggen intages hedersplatsen av Bellmans autentiska ciffra, deponerad här av Par Bricol.

Ytterligare två rum fyllas till största delen av instrument av olika art, gamla och nya. Fioler och lutor i långa rader, somliga med skäligen fantastiska former. Lagg märke till den, som ses på vår bild överst i hörnet nära porträttet av Matilda Jungstedt-Orfeus — den är verkligen inte lik något annat. Här finns litet av varje, från basfioler till pochetter, små dansörfioler, sirliga och eleganta leksaker, som föra tanken till pastorala baletter från Watteaus sagovärld. Här gör man bekantskap med nyckelharpan, med tysk bondlira och fransk vielle i lufaform, med epinette, sýmbal, kitara, theorb, hummel, träskofiol — som gör skäl för namnet — näktergalsfiol, nonnengeiger — en lång och smal låda, som ses längst till höger på bilden av fiolsalen. På samma bild ser man till vänster om pianot ett spinnrocksspelsverk, där framför ses en skymt av en stor glasharmonika med 30 glasklockor i en lång rad och till höger om pianot en halvcirkelformig spikharmonika på fot. Ett litet sybord har ett litet piano med tre oktaver för mycket små damfingrar dolt under syattiraljens fack och lådor.

Nästa rum fylles av blåsinstrument och annat. Spelverk från Indien, Kongo, Japan, tamtam och niggertrumma, Pans rörflöjt, lappsk trolltrumma, näverlurar, säckpipor, en provençalsk tambour, som mest liknar en rund kamin, bemålade med blommor. Basuner, flöjter, skalmejor, fagotter, oboë d'amore, oboë da caccia, zinka och allt vad de hefta hänga i långa rader utmed väggarna. Bland annat fäster man sig vid serpenten — ett stort blåsinstrument, som namnet anger i ormfason. Det finns också lergökar, ett helt skåp fullt med varianter. Allt detta kan man inte skildra, om man inte är specialist på området, man kanske förbiser de främsta rariteterna. Man kan endast konstatera, att även en flyktig bekantskap med denna samling är både överraskande och nöjsam. Att märka är att alla instrument äro brukbara, pianon, lutor och fioler vänta strängade på spelmannen.

Instrumentksamlingen räknar vid pass 500 nummer och ger en översikt av de allra flesta instrumenttyper, karaktäristiska för olika tider och länder. Dess stomme är skänkt av grosshandlar C. Claudius i Malmö, museets utan all jämförelse främste donator.

Bland dyrbarheter, som på sista tiden hitkommit, är en ritualbok från 1400-talet, en väldig volym i folio, praktfull med miniatyrer

i guld och brokiga färger, och en annan dylik från början av 1700-talet, som tillhör kyrkan Ara Coeli i Rom.

Härför stiger man in i Gunnar Wennerbergs arbetsrum med vita gardiner, röd-blommig soffa, broderade stolar, harpa och piano, bokhyllor med klassiska författare i pergament, musikmanuskript, däribland partituret till Wennerbergs alla oratorier. På skrivbordet ligga noter till slutkören i "Jesu död", där ligger griffeltavlan, pipnuggan och snusdosan, ovanför hänger en liten fotografi av Karl XV i profil och därbredvid den vissnade magisterkransen från promotionen 1845. Flera porträtt ser man av Wennerberg som ung och gammal, målade, skulpterade, tecknade.

I alla rum finner man porträtt, notskrift och autofotograf av Haydn, Meyerbeer, Richard Wagner, Rossini, Verdi, Boito, Puccini, Paderewski, Bellman, Söderman, Lindbladerna, Fr. Berwald, Norman, prins Gustav. En omfattande Jenny Lind-samling med många porträtt från olika åldrar, civila och rollporträtt, brev m. m.

Några stora porträtt i olja kräva bättre dager än den, som här kunnat åstadkommas. Här ses Kristina Nilsson vid 16 år med sin fiol, målade 1859 av hennes första lärarinna Adelaide Leuhusen, och grevinnan Casa Miranda målade av samma hand 1916, då målarinna var långt inne på 80-talet. Där ses Julius Kronbergs nobla framställning av Matilda Jungstedt som Orfeus och Arvid Odman i Romeos gestalt, målade av Oskar Björck. För övrigt dödsmasker av Beethoven och du Puy, Richard Wagners taktpinne, Pepitas castagnetter, F. W. Schönders gitarr och mycket annat.

Den teaterhistoriska avdelningen får betraktas utslutande som ett uppslag, en första början, men även den har mycket av intresse att bjuda på. Den får nöja sig med det utrymme, som fanns att tillgå i en lokal, som redan var överfull. I fönster, på dörrposter och var det fanns plats för en spik, äro bilder placerade. En målade interiör av gamla Kungl. teaterns salong, en annan av artistfoajén, f. d. Gustav III:s matsal, en skiss till teaterns gamla ridå i akvarell — den var ljusröd, hade i mitten en krönt glob, omgiven av en gloria av solstrålar — vidare den äldsta bevarade affisch från Kungl. teatern, en skiss av Desprez — ett palats-sceneri ur "Drottning Kristina", skulle jag tro — gamla kostymbilder och andra kuriosa. Bland rariteter märkas tre tecknade och färglagda scener ur Kronofogdarna från omkring år 1800 — de ha tillhört Lars Hjortsberg, som skänkte dem till O. U. Torsslow — samt den sistnämndes skizsbok, som bland annat innehåller en serie teaterporträtt från 1820-talet och senare, direktörer, aktörer, sufflörer, påklädare och lamptänderskor, helfigurbilder målade i akvarell, alla karaktäriserade med skarp blick och med flödande humor, det hela ett ovärderligt bidrag till tidens teaterhistoria. Märkvärdigt nog föll det ej vederbörande in att publicera hela denna samling i färgtryck — den blev likväl fotograferad i sin helhet för att ej gå förlorad, i fall det unika originalet skulle råka ut för någon olyckshändelse.*

På väggarna och i vitrinerna finnes en mängd porträtt av scenens storheter och av våra teaters utländska gäster från senare tid, i olja, litografi, daguerrotyp och fotografi — även bland dessa påträffas ett och annat unikt och flera sällsynta nummer.

Bland skådespelarrelikter är ett och annat som har kuriositetsintresse, exempelvis Lars Hjortsbergs serafimerkraschan och hans

* 22 av gubbarna äro reproducerade i min bok "Svensk teater och svenska skådespelare".

Röda ömsorden, som han bar i Fredrik den stores roll i "De båda kammarpägarna", teatersmycken, som kronprins Oskar presenterat till Emilie Höggvist — halsband, broscher, örhängen, solfjäder med en liten spegel och strutsplymer — Sevelins almanack från 1825 med repertoaren inskriven — vid den 24 november är antecknat "emellan 4:de och 5:te akterna började teatern att brinna." I parentes sagt, så hade den ena av bröderna Kinmansson förvarat Dramatiska teaterns affisch från denna olyckskväll, lösryckt från muren under branden. En gång många år efteråt, då den omsorgsfullt bevarade relikten blivit förevisad för husets gäster, hade värden glömt den framme på ett bord, på morgonen sökte han den förgäves — en tjänsteande hade använt det gamla papperet, som låg där och skräpade, till att fända brasan med...

Här finner man Elise Hwassers lagerkrans av silver från hennes 25-årsjubileum, Signe Hebbe-Margaretas radband, Fredriksons riddarkedja från "Mycket väsen för ingenting", Lindberg-Hamlets bälte, svärd och dolk, vidare armband, snusdosor och annat av större eller mindre personligt intresse.

Dylik blir likväl aldrig annat än nummer av sekundärt intresse i ett teatermuseum. Huvudsak blir allt som belyser teaterns utveckling genom tiderna. Jag minns från en teaterutställning i Paris i Musée des arts décoratifs en serie utmärkt karaktäriserande dekorationsskisser från gamla tider och ej minst en mängd modeller av scener från operan, Français och andra teatrar med fullständigt sceneri i avsedd belysning. Dylik borde samlas, medan det finns i behåll — existerar t. ex. inte en modell till skeppet i Afrikanskan? En så unik skapelse borde bevaras. I alla händelser utgör teateravdelningen av Musikhistoriska museum en vacker början till det svenska teatermuseum, som ännu så länge är ett önskemål. Besökaren här skall hitta vida mera än det som jag nu kunnat uppräknat.

Dessutom finns ganska mycket instoppat i lådor och gömmor eller härbergerat på annat håll av brist på utrymme i lokalen. Exempelvis äger museet en komplett samling av Stjernströms affischer från hans resor med sin trupp i Finland och i svenska landsorten och från hans verksamhet i Stockholm 1850 till 1862. Likaså en mängd inbundna årgångar av affischer från de kungliga teatern och andra scener. Dessutom åtskilliga arkivalia av värde och en stor mängd fotografier såväl av skådespelare som av scenerier från våra teatrar. Den sista donatorn var Johannes Svanberg, som i livstiden förordnat att hans samlingar av porträtt, teaterlitteratur och personanteckningar skulle tillfalla detta museum, åt vilket han ägnade så mycket oegennyttigt och kärleksfullt intresse.

Museet uppbär ett statsanslag av 3,000 kr. årligen. I vinter har arbetats från intresserat håll på att stärka dess ekonomiska grund. En förening "Musikhistoriska museets vänner" är bildad och doktor Tobias Norlind har blivit museets styresman. Ett trängande behov är en lokal, mera rymlig än den nuvarande och framför allt bättre skyddad mot eldfara. Finnas inga rum att tillgå i någon av statens eller kommunens byggnader? Kunde man inte rent av tänka sig en sammanslagning av dessa samlingar och andra av liknande art? Material finns, mera än den ofanför stående anar, men splittrat. Det finns stora värden att hägna, samla, vårda.

Det är för att påminna härom, som Idun nu i ord och bild presenterar för sin läsekrets vårt mycket intressevärda men allt för litet kända och uppmuntrade musik- och teaterhistoriska museum.

(Forts. fr. sid. 219.)

hon är så och så, och författaren står hela tiden, spirituellt eller djupsinnigt, långt framme vid rampen. Det är tydligt, att om detta är konst och inte till äventyrs snarare journalistik, kåseri, — objektivt konst är det i varje fall icke. Man kan säkert göra lycka även på detta sätt, kanske säkrare än med mer konstnärlighet, publiken torde nämligen sätta större värde på kåseri än på konst, liksom den sätter större värde på revyer än på dramatik. Men en lärare, som förhåller sig så till sitt stoff, gör inte lycka, i varje fall inte sådan lycka, som är värd att göras. Han kan roa, underhålla, och det är ju väckeret så för allt i världen — många göra inte ens det — men uppfostrar, danar karaktärer gör han först, när han blivit ödmjuk nog att vilja få fram inte sig själv, utan sitt ämne, försvinna i det, låta saken tala.

Han kan så mycket tryggare sträva efter detta mål, som han i alla fall aldrig lyckas nå det. Lika litet som en konstnärs personlighet utplånas genom strävan efter objektivitet i konsten, lika litet utplånas en lärares personlighet därigenom, att han strävar efter objektivitet, saklighet i sin undervisning. Det subjektiva, personliga — om han nämligen är en personlighet — skall alltid finnas kvar, och denna subjektivitet, den, som trots all strävan efter objektivitet alltid finns kvar, outplånlig, den är den enda berättigade.

Det är givet, att en dylik självövertvinnelsens saklighet är vitt skild från den personlighetslösa saklighet som är katedertråkighetens innersta förklaring. Den förra är genomvärd, genomlyst inifrån, den andra är kall, steril som den andliga fattigdomen.

Om många lärare inte älska det ymniga bruket av orden fostran och fostrare, så synes alltså detta mig vara vittnesbörd om god smak och riktig instinkt. "Bilde, Künstler, rede nicht" säger Goethe, ett visst råd, som i vår tid allt för ofta förefaller vara glömt. Det fostran vill verka, karaktärens danning, den sker i själarnas djup, och påverkas en människas karaktärsdanning av en annan, så utgår denna påverkan från vad som finns på personlighetens botten, så att säga. Skollagsföreskrifter och pedagogiska mötesresolutioner göra därvid varken till eller från.

En helt annan sak är det med uppfostran, om detta ord brukat med den innebörd, som jag trott mig finna en tendens att inlägga i det, d. v. s. lika med fostran i mer ytlig mening, till belevnenhet o. dyl. Måhända skulle något skärpta bestämmelser angående skolans skyldigheter på det området inte vara alldeles omotiverade eller värdelösa.

I en av Stockholms morgontidningar stod nyligen en insändare, i vilken en ung man, som tydligt för inte så länge sedan fullgjort sina värnpliktsövningar, försvarar studentbeväringen mot en framställd beskyllning för bristande hövlighet med att skjuta skulden på läroverken: deras lärjungar få inte lära sig hälsa på sina lärare, därför hälsa de efter värnplikts-tiden inte heller på sina f. d. officerare. Jag tycker visserligen inte, att den unge f. d. gymnasisten och beväringen har alldeles rätt i sin förebräelse mot lärarna för att dessa inte avfordra sina lärjungars hälsningar på skolgården. Det kan anföras skäl för att — efter morgonhälsningen — både lärare och pojkar befrias från hälsningsplikten inom skolans område. Men jag finner det riktigt och hilltalande, att han överhuvudtaget framställer krav på skolan i detta avseende, och

jag tror, att man vid våra läroverk på en del håll kunde ha skäl att revidera bestämmelserna om det, som rör belevnenhet och god ordning, och se efter, huruvida de alltid efterlevs. Det är nämligen mycket olika vid olika läroverk. För det första beror detta på landskapslynnnet. I somliga landsdelar växer hövligheten och det fina sättet trögt som vete i grusjord. För det andra kunna naturligtvis lärarna och främst rektor göra mycket.

Emellertid torde det som försummas, mer sällan vara pojkarnas hövlighet i hälsning o. dyl. Inte heller den yttre ordningen vid våra svenska skolor torde numera annat än i enstaka undantagsfall kunna sägas vara dålig. Tidsandan gör naturligtvis sitt till. Våra gymnasister komma nu inte så ofta som förr i världen till skolbanken raka vägen från ladugårdsknuten. Det nu mer än på t. ex. hebreiskans tid påtagligt värdefulla i skolbildningen — man jämföre t. ex. en av våra dagars konkreta och livfulla historie- och geografilektioner med den gamla schematismen — betyder naturligtvis också mycket, kanske betyder det mest. En sak väl värd att inte förbises, är säkert också den skola de flesta av den nu levande lärargenerationen genomgått i den allmänna värnplikten. De ha lärt sig, att det svenska lynnet trivs i själva verket med ingenting så bra som med ordning och disciplin.

Det område, där det tyckts mig, att våra läroverk ännu ha ett stort och icke fullvarataget arbetsfält hos sina lärjungar, är den personliga renligheten och snyggheten. För badrenligheten är våra läroverk tyvärr ännu inte mycket rustade. Kaserer och folkskolor ha sina bassänger eller åtminstone duschar, läroverken ha ingenting. Kunna de på det yttersta i dessa dagar föreslagna filosofie doktoraten i sundhetslära och rörelsefysiologi leda till att våra pojkar bli grundligt spolade några gånger i veckan på såväl fram- som baksidan, så skall jag hälsa dem välkomna, fast jag eljes inte tror så mycket på det ofelbara gagnet av nya lärdomstilar. Det är en gammal sats, att gudsfruktan är vishetens begynnelse. Kanske är det sant, kanske är det än sannare, att gudsfruktan är vishetens slut- och höjdpunkt. Vad som alldeles säkert torde vara sant, är, att renligheten är gentlemannaskapets begynnelse. Ty vad äro slutligen såväl renlighet som gentlemannamässighet: de äro uttryck för min respekt för mig själv och för min hänsynsfullhet mot andra.

Särskilt är det gentemot andra jag är skyldig beflita mig om den mer ytliga renhet, som brukar kallas snygghet, ett område, där endast jämförelsen med ännu lägre stående folk kan motivera den bland svenskar vanliga föreställningen, att vi stå högt. Att här de allmänna läroverken ha åtskilligt ogjort, är säkert. Lika säkert är, att åtskilligt kan göras. Om en pojke, som sitter och petar sig i näsan, skickas till vattenledningen och får tvätta sig om händerna, så petar sig inte fler pojkar i näsan i den klassen för den läraren. Givetvis förutsätter detta, att läraren själv inte gör det.

Nu svarar måhända något redligt gammalt svenskmänniskanne: Vad i Herrans namn är detta för pelitesser? Slikt måtte väl höra till utsidan, till det oväsentliga. Lära vi pojkarna, vad som är sant och rätt, så göra vi nog. — De, som tänka så, förbise, att till det som är sant och rätt, hör också den gamla satsen, att man bör förhålla sig så mot andra, som man vill, att de skola förhålla sig mot en själv.

Det är visst Nietzsche, som yttrat någonsans, att om människorna tvättade sig på

kroppen, så skulle nog själen bli ren. Satsen är naturligtvis en paradox. Att tvätta sig på kroppen är redan i och för sig ett uttryck för ett själens renlighetsbehov. Sanningen i satsen är väl den, att med en ren kropp följer gärna en känsla av självaktning och jämvikt, som hör till själens lugn, upphöjdhed, sérénité. Kanhända upptäckta folkens lagstiftare en dag, att med vatten, tvål och tvättvante kan mycken social van-trevnad tvättas bort.

Medan ridån är uppe.

DET ÄR ETT OAVBRUTET KLINGANDE AV mynt och prassel av sedlar i Kgl. teaterns biljettkassor dessa veckor. Hovsångaren John Forsell ger nämligen sina länge bebadade avskedsföreläsningar, innan han drar sig tillbaka till privatlivet och sin sängpedagogiska verksamhet; och varje afton, som hans röst likt ett strålknippe strömmar ut i operasalongen, mötes han av en fulltalig åhörarskara.

Men hur skulle det kunna vara annat. Han har ju genomlupit den stora kurvan från lovande förmåga till mogen och genialisk konstnär, där missunnssamma granskare, som icke följa växande träd i konstens park, kommit med sina knipsaxar för att topphugga honom och leda hans bana i nedåtgäendets båglinje.

Han har med ett ord avstämplat som färdig, och nu samlas publiken som en man för att säga honom tack och farväl. Ty publiken som ibland kan uppföra sig otacksamt nog, har dock den förtjänsten att vara minnesgod gent emot sina favoriter.

Den går för att ta avsked av John Forsells konstnärsgärning, icke med linjalen och passaren lagda på hans rösts omfång eller fårging, utan med glädje i sinnet över att ännu några aftnar få njuta av en sångkonst och dramatisk intelligens, som i många år varit enastående i vårt musikliv och f. n. saknar efterföljare.

Av sin omfattande operarepertoar har han hittills givit greve Almaviva, Figaro, Scarpia, Wolfram von Eschenbach och Eugen Onegin, av vilka särskilt Mozarts, Rossinis och Tschaikowskys tonskapelser nu som tillföre fått ett glänsande återgivande.

I Eugen Onegin fick konstnären sjunga mot en debuterande Tatjana, fru M a l l a n d e r, som var allt annat än passande för partiet. Olämpligt yttre, vacklande sång och ett tafatt spel.

En ny Mignon och en likaledes ny Philine ha framträtt i Thomas småtände opera, den förra utförd av fröken G r e t a S ö d e r m a n, den senare av m:me Skilondz. Fröken Söderman har en i det närmaste idealisk röst för partiet, stämman har vunnit i volym och mjukhet och är i närvarande stund den vackraste inhemska sopran operan förfogar över. Även föredraget äger stor förtjänst, buret som det är, med säker tonansats och fritt i alla lägen.

Mot den dramatiska tolkningen kan däremot invändas att den är för svag, för indolent. Mignonrollen ger många tillfällen till livfull aktion — de snabba lynnesskiftningarna, koketteriet framför spegeln, hennes växande svartsjuka i Philines boudoir, vad allt kan ej en fantasi-begävd sångerska utforma av dessa moment; nu stannade det vid antydningar. Som Philine glänste m:me Skilondz i föredraget av Titania-arian och spelet hade pikanteri.

Konserterna äro i dessa värveckor talrikare än vanligt. Vi anteckna Operans fjärde symfonikonserter med Bruckners sjunde, rätt segslitna symfoni — ett veronalpulver i toner, som väl behövde den friska motsättningen av Ture Rangströms "Kung Eriks visor" till Frödings texter; den unge mångprövande komponisten har här anslagit strängar, som klinga med ny och egenartad klang. Sångerna framfördes med motsvarande konstnärligt lödighet av hr Herou. En violinkonsert av Brahms, spelad av en gästande violinist, Steffi Koschate, avslöt konserten.

Från Kurt Atterbergs flitiga penna föreligger en "Piccola symfonia", svenska folkmelodier i symfonisk bearbetning, som framfördes å Konserfföreningens senaste torsdagskonsert och gjorde god verkan. Ett verkligt glansnummer på programmet blev den tyska sångerskan fru Birgit Engells romansföreläsning. Ej nog med att aftonens gäst ägde en härlig stämma, hon förfogade också över ett rikt temperament och en fulländad sångkultur. Mozart skulle kysst hennes panna, om han hört henne tolka hans toner.

Frans Hedbergs bästa historiska skådespel, det trohjärtat och effektivt skrivna "Bröllopet på

Schweizer's Siden

direkt från Schweiz, tull- & portofritt till bostaden!
 Begär redan i dag prover på garanterat solida nyheter still dräkter och blusar i duchesse, foulards, taffetas, crêpes, gabardine, colienne, faille, cotelè, voile etc. från kr. 2.95 pr. meter. Särdeles rickhaltigt urval i såväl svart som hvitt och kulört. Vår kollektion sändas Eder mot ett 20 öres frimärke franko till benäget påseende.
 Samtidigt rekommendera vi vår kollektion i dräkter och blusar, konfektionerade och okonfektionerade, med äkta schweizer-broderier på batist, voile, opaline etc. från Kr. 7.50. Denne kollektion sändas Eder likaså mot ett 20 öres frimärke till benäget påseende.

Schweizer & Co. Luzern S 3 (Schweiz)

Ulfåsa", kan också fångla en nutida publik. Tiden har ej varit så illa fram med det som med många andra litterära alster från samma decennium, och det beror helt enkelt på att det finns en genuint svensk ton i allt vad Frans Hedberg skrivit, en glad rättframhet och en sund kraft i hans figurer, de må sedan vara hur osammansatta som helst. Ägde vi en verklig folk-teater med litterär ansvarskänsla skulle "Bröllopet på Ulfåsa" tillhöra dess fasta repertoar, ty skådespelet är en folkpjäs av bästa beskaffenhet och har som sådant få sina likar i vår dramatiska litteratur.

Att stycket nu står på vår främsta faldscens spellista är mera en tillfällighet, ett infall av hr Emil Hillberg, som valde Birger Jarls roll för sin avskedsrecept. Sedan har partiet övertransporterats på hr Hedqvist, som med mycken kläm återger det heta Folkungalynnet. Fröken Kolthoffs Sigrid den fagra är anslående som en vek men stark nordisk kvinna, medan hr Olof Molander har svårt att anpassa sig i Bengt lagmans roll. I övrigt utföres skådespelet mer eller mindre jämnt, men scenernas dramatiska fyndighet och dialogens flärdlösa poesi ha i alla fall förmågan att fångla.

ARIEL.

"Pappa opp i dagen" heter Folkteaterns senaste nyhet, en fars av herrar Alexander Engel och Julius Horst. Den härstammar tydligen från den numera förhistoriska period, då det existerade en entente cordiale mellan germanskt och galliskt. Den parisiska miljön är vad för en naivare uppfattning torde te sig som ultraparisisk, ity att första akten försiggår hos en liten kokott, Cloco Moustache. Det germanska greppet på ämnet är dock något för tungt, fast det skall villigt medges, att författarna ha lärt sig fars-teknik, så det kunde förslå för sju. Men på Folkteatern kan man inte spela fars på ett par undantag när, av vilka herr Hedlund är ett lysande. Ann-Sofi Norin som Cloco gjorde sig heller inte illa, men det räcker inte om två eller tre skådespelare veta vad det är fråga om, då de övriga ha en mycket avlägsen aning om den rätta takten i spelet och det rätta farshumöret. Men publiken är lika nöjd ändå, det är den alltid på Folkan, och det är förmodligen huvudsaken.

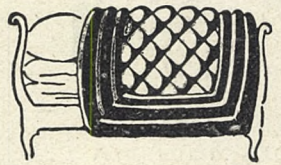
En basar för barnsköterskor.

TILL DEN 10 APRIL FORBEREDES EN BASAR Å Gillet i Stockholm till förmån för barnsköterskorna. Det bör ligga i alla mödrars intresse att här i någon mån ge sin medverkan, ty med denna basar tages det första steget för att åstadkomma ett hem för utbildade barnsköterskor.

Sedan ett år tillbaka existerar Svenska Barnsköterskeföreningen, en sammanslutning av sköterskor, som fått sin utbildning vid Barnavård, vid någon av våra Fröbelinstitut eller som ha ett års oförvillig tjänst att åberopa sig på. Årsavgiften är satt till 4 kronor med 2 kr. i inträdesavgift. Målet för denna förening är att söka åstadkomma ett hem för sköterskor, där de kunna vistas, då de behöva vila eller då de söka plats, och en pension på äldre dagar. I styrelsen sitta bl. a. fru Alette Béen, föreståndarinna för Barnavård i Stockholm. Ännu så länge är det mest önskemål föreningen har att komma med, ty den saknar ekonomisk ryggrad. Barnsköterskorna äro icke så många eller så väl ekonomiskt rustade att på egen hand kunna åstadkomma vad de mer än väl behöva, men med matmödrarnas hjälp och deras intresse för saken vore en hel del vunnet. Som passiva medlemmar med samma årsavgift som de aktiva borde fruarna i stor utsträckning ingå i barnsköterskornas förening. Till att börja med äro gåvor till basaren å Gillet den 10 april mycket välkomna och kunna sändas till fru Alette Béen. Sällskapet Barnavård, Stockholm eller till fru Elin Kjellin, Hålsingegatan 3, Stockholm. Vidare borde det vara en hederssak för fruarna att basaren ger ett gott ekonomiskt resultat.

Visserligen höra kvalificerade barnsköterskor till den kategori av hembiträden, som äro bäst betalda, men någon trygghet för alderdomen eller för sjukdomstillfällen kunna de icke vinna utan att sammansluta sig som nu skett. Deras krafter tagas strängt i anspråk av hemmen och hemmens dyrbaraste egendom anförtros ju dock ofta i stor utsträckning i deras vård. Man måste också säga, att de i de allra flesta fall motsvara de fordringar, som hemmen ställa på dem. Skulle då icke hemmen och mödrarna vilja göra något för dem i gengäld? Det finns medlemmar i föreningen, vilka nått sextiofem år och som väl skulle behöva en liten pension, om det bara funnes medel att taga av. Och alla de unga, de nu arbetskräftiga behöva som uppmuntran kunna se fram mot något litet stöd på alderdomen eller i fall, då deras hälsa sviker. Tänk därför på barnsköterskornas basar och deras förening!

DUN TÄCKEN

Högsta komfort. Idealet för all sängbeklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

NORMAS FRUKTGELÉPULVER

Ca 35 gram gelépulver giver ca 650 gram delikat Apelsin-, Citron-, Hallon- eller Körsbärs-gelé. Finnes i alla välsorterade affärer. **AKTIEBOLAGET NORMA KEM. TEKN. FABRIK, STOCKHOLM I.**

Öker Ni förbindelse med Värmland?

bör Ni annonsera uti Värmlands äldsta och enda dagliga tidning **Nya Värmlands-Tidningen, Karlstad** Grundl. 1836. - Nuv. namn sedan 1850.

Fåfångans marknad

av W. M. Thackeray är »den skarpaste, kvickaste, lustigaste bok bland böcker», säger tidn. Husmodern. 2 delar å 3.75. **Lindblads Förlag, Uppsala.**

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
 FORORDAS AV LÄKARE
 vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
 SÄLJES I ENAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Redaktör: PROFESSOR A. VESTERBERG

Ny svart engelsk Foulé,

150 cm. bred, å 40 kr. pr meter, till Bonjour, Frack och Smokingkostym samt till fina damdräkter, sändes mot postförsk. eller efterkrav från

KLÄDESINDUSTRIEN, Örkelljunga.

Prov på begäran även å samma kval i äkta blå.

STEINWAY
 Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Planomagnin
 Jakobsbergsgatan 33, Stockholm

Fyrtornets FISKBULLAR KAVIAR SARDINER RADHES ANJOVIS
 i ostronsås, Krydd sill, Majjessill, Apfribitar, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- o. benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.
A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
 GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Till tvätt och diskning!
 Ersättning för tvål och såpa,
GAHNS TVÄTTEXTRAKT
 graderade flaskor.
 En flaska till 100 liter vatten
 Om bruksanvisningen följes erhålles tillfredsställande resultat.

Bästa jästpulver för hembakning är AHLBERGS JÄSTPULVER
 Ahlbergs jästpulver tillverkas av kemiskt rena produkter och utmärker sig framför andra i handeln förekommande genom sin **kraftiga jäsningsförmåga**. Jästpulvret blandas väl med mjölet, degen utbakas genast och sättes i ugnen. *Förvaras å torrt ställe.*
CARL AHLBERG, Frejgatan 53, STOCKHOLM.
 Rikstel. 52 65. :: Sthlmstel. 15913 och 26090.

Mellersta Sveriges Uppstoppningsateljé, KÖPING.
 Konstnärliga arbeten. Normala priser.

NYHETER FÖR VÅREN!
 Å vår Modeavdelning: **ÖVERGÅNGS-HATTAR** i siden o. felb till lägsta priser.
 Å vårt Dam-Skrädderi: **PROMENAD-DRÄKTER** i engelsk chevot och homespun.
 Å vår Dam-Konfektion: **KAPPOR & DRÄKTER** i stilfullt modellurval.
 Å vår Skoavdelning: **BRUNA DAMKANGOR** med höga skaff i boxkalf o. sportläder.
PAUL U. BERGSTRÖMS A/B
 74 DROTTNINGGATAN 74

DEN MODERNA
SYMASKINEN

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obekant vad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar à 15, 25 och 50 öre köpas och några beprövade recept fås gratis överallt.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögrön & Co

Uti SPARKOKARE

är brännertorv det förmånligaste bränslat, varför vi uppmana envar, som är innehavare av en dylik apparat, att från oss rekvirera en hektoliter som prov, då därigenom erhålles det mest idealiska bränslat såväl i fråga om prisbillighet som bekvämlighet.

Brännertorv lämpar sig dessutom till spisar, galler och insatser i kakelugnar, ävensom till olika kaminer, såsom Mikado, Viking m. fl. samt värmeledningspannor o. dyl.

Förse Eder därtför genast med **prima maskinpressad brännertorv från Olaus Olssons kollimport aktiebolag**. Telefoner: Namnanrop »Olaus Olssons»

Grått Cheviot-Strumpgarn säljes i mindre poster mot postförskott till kr. 15:90 pr kg. Garnprov mot 12 öre i frimärken. KRISTINEDÅLS, Lidköping.

Thyra Brandelius Kaninstuteri — Tillerkänt flera Hederspris — Rosta gård. Riksf. 3 29 a - Örebro.

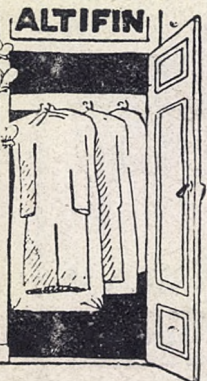
Försäljer **Slakt- och Avelskaniner**. Bok "Kaninskötelse" à 85 öre. **Emottager elever.**

Annonsera
i IDUN

Olycksfall- och sjuk-Skadestånds-Automobil-Motorcykel-Glas- o. Vattenskade-försäkring.

Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

För våren!
Dräkt- & bluspåsen
"ALTIFIN"
(patent)

för skydd mot mal och damm.
Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos

JOHN BLOMBERG & Co A.-B.
STOCKHOLM.

TELEFONER: RIKS 5113, ALLM. 12 01 & 12 02.

SVAR

N:r 48. Adressen till Signe Johansson är Källsbo, A t o r p, (Värmland).

N:r 49. Om den kvinna, ni talar om, är fullkomligt obemedlad, tycks mig rätta platsen för henne vara på någon Försörjningsanstalts- eller Fattigvårdsanstalts- asylavdelning. Skriv till någon av de större städernas syssломän för dylika anstalter. En sådan stackars kvinna bör framför allt avlägsnas från alla manliga individer. A. F.

N:r 50. En ung och mycket lofvande konstnär, just i den geure ni tyckes önska, är Nils Högman. Hjärnegatan 2, 3 tr. Sthlm. F. M.

N:r 51. Till stor toalett passar intet klockarmband. Ett enkelt guldarmband däremot, ett fint halsband med el. utan medaljong och 2 à 3 pärl- el. diamantringar. A. F.

N:r 52. Skriv till kamrerarekon-toret på Rostocks Brunns- och Bad-ort adr.: Dals-Rostock. A. F.

N:r 53. Bäst att söka komma in vid Kungl. Musikkonservatorium i Stockholm, där organister utbildas och där undervisningen är kostnadsfri. Skriv till Kamreraren vid Kungl. Musikkonservatoriet för upplysningar. Li.

N:r 54. Om det ådömda straffet icke varit svårare än straffarbete i två år, är straffet förfallet om det-samma icke börjat verkställas inom 10 år från den dag, domen vann laga kraft. Överstiger straffet två års straffarbete, står straffet öppet så länge den dömda lever. A. F.

N:r 55. Vänd er till skicklig ögon-läkare! T. ex. Doktor Anna Dahlström, Vasagatan 15, Göteborg.

Med anledning av fråga n:r 55, vill jag svara att trigemin är ett utmärkt medel, som jag med fördel använt för samma sjukdom. Fås endast mot läkare-recept. Galvaniska strömmar äro även bra. A. F.

Prenumerant i landsorten.

N:r 56. Jämlikt § 14 i lagen om adoption 14 juni 1917 äger adoptivbarn lika med barn i äktenskap att taga arv efter adoptanten med den inskränkning, att bröstarvinge ej skall i följd av adoptivbarns arvsrätt lida inskränkning i sin laglott. För adoption erfordras vederbörande domstols tillstånd. Har den som vill adoptera (d. v. s. adoptanten) själv bröstarvinge, skall tillstånd till adoption vägras, såvida icke för adoptionen kunna åberopas synnerligen starka och bjudande skäl. A. F.

N:r 57. I något Stockholms anti-kvariat kan man måhända få köpa en och annan av Henrik Wrånér's skrifter, men i bokhandeln äro de utsålda. En ny upplaga av Wra-

nér's valda skrifter emotses sannolikt rätt snart. Detta från väl under-rättat håll. Hlg.

N:r 58. I Idun n:r 51 för 1918 stod en annons från Schweiz om en flickpension Cyrano, Quai d'Ouchy Lausanne. Föreståndarinnan Mademoiselle L. Barrière. Skriv till henne. Eljes försök med annons i Idun eller någon stor daglig Stockholmstidning. Li.

N:r 59. Barnsköterskekurs vid Flensburgska Vårdanstalten för späda barn i Malmö börjar den 1 mars 1919. Ansökningshandlingar torde insändas före nästkommande januari månads utgång till anstaltens överläkare. För antagning till elev fordras med läkarebetyg styrkt gott hälsotillstånd, fyllda 18 år, och elementarskolebildning eller motsvarande skolbildning (betygsavskrifter) samt rekommendation av två trovärdiga personer. Avgiften 150 kr. erlägges vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas av Husmodern. Överläkaren. Detta enligt annons i Idun d. 12 jan. — En annan annons i »—» 23 febr. tillkännager: Vid Barnavårdsbyråns Spädbarnskrubba i Örby mottagas unga kvinnor till utbildning i barnavård. Teoretisk undervisning av hennets läkare, praktisk undervisning av hennets föreståndarinnan. Kursens längd 3 månader. Avgift för kursen jämte bostad och kost inom hemmet 75 kr. i mån. Närmare underrättelser genom Barnavårdsbyrån, Kornhamnsgata 51, Stockholm. A. F.

N:r 60. Nu för tiden går man ju ej så ofta på visiter som förr i världen, men mig tycks dock, att ni med visit bör tacka för första bjudningen hos er mans förmän, om de äro äldre personer. Men med kort efter bjudningen. A. F.

N:r 61. Kvinnoklubben Grevture-gatan 24 A. Föreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt, Brunkebergsgata 24. K. F. U. K.

N:r 62. Går er affär bra och ni har 1:sta klass kunder, så behåll affären ensam. Tag inte någon kompanjon, utan tag dugliga biträden, som ni ju själv kan utbilda. Och betala dem bra. Har ni mycket att göra så dela kunderna mellan er och edra biträden så att ni tar de mest fordringfulla. Har ni inga biträden nu, så utbilda ett par. En elev utbildas på 3 mån. Men det går ett år till innan hon blir fullt kompetent. Eleven betalar 40 à 50 kr. pr månad, kanske ni nu får ta något mera. Hon arbetar två timmar om dagen. Ett utlärt biträde kan, allt efter skicklighet få 85 à 90 till och med 125 kr. Men då kan ni lita på henne och själv vila er emellanåt. Ebon.

N:r 63. Fritzes Bokhandel eller Nordiska Bokhandeln Stockholm.

N:r 64. »En olycklig mor» torde uppge adress och insända porto till Iduns redaktion för erhållande av svar.

N:r 65. Tag in »Ferrin» om ni är nervös och blodfattig. Det är utmärkt! »Ferrin B» för att hålla magen i gott skick, då all järnmedicin stoppar. Vad säger er läkare om bad? Res till att börja med till Doktorinnan Vilma Erikssons vilohem beläget 15 minuters skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Se så tiden an. Uppsök efter er vistelse där den läkare, som skött er, och fråga honom, om ni då bör resa till någon badort. Rostocks lilla badort i Dalsland kan jag då rekommendera som en bland de billigare badorterna. Adr. Kamrerarekon-toret Dals-Rostock. Doktor Gustaf Carlberg i Stockholm kan ni även med förtroende vända er till. A. F.

N:r 66. Såvida ni är en förstklassig tillskärerska skulle ni nog i den framåtgående staden Kristinehamn få stor kundkrets, emedan här saknas verkligt skicklig dräktsömmer-ska och man nu tvingas resa till annan plats, när man vill beställa något. Fru i K.

BARNÄNGENS
Skriv- och
Kopiebläck

Sedan **50** år
det förmåsta

BARNÄNGENS TEKN FABRIK
STOCKHOLM
H. M. KORUNGENS TOLLEVA GATAN

Nytt oöverträffat mede
för bortdrivande av mal

"Jacobs" Mal-Tabletter

10 Tabletter 40 öre

Försäljes i varje välsorterad parfym- och kemikalieaffär
Partiförsäljning hos

GUSTAF ZADIG, MALMÖ.

Söderg. 20.

Tel. 41 00.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM

FRAMKALLAR- KOPIERAR- FÖRSTORAR

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oscarshamns-Posten.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Uppsala: Tidningen Upsata.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotlänningen.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

PÄRMAR

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i post-anvisning, till följande priser:

Röd pärm, med guldtryck till "Idun" Kr. 2:75 + porto 60 öre
Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibliotek" > 0:65 + > 10
Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" > 0:65 + > 10

BREVLÅDA

Svenska. Vi respektera tanken i Eder dikt, men ej Eder förmåga som poet.
Bernhard bör insända porto, om han önskar återfå sitt manuskript.
Nina B—ff. Duger icke.
Rino. Ha ej plats.
Irma Hjältesdotter. Också okända namn kunna bli väl mottagna, men då måste det vara med bättre alster än vad Ni den här gången presterat.
Liw. Död — i papperskorgen.
H—d. Dikten är täck, men vi ha så stora förråd liggande av antagen lyrik, att vi måste avböja.
Signe Wolf. Eder dikt är oss obekant. För övrigt kan ingen lyrik antagas.

LEDIGA PLATSER

ENKEL, BÄTTRE FLICKA får plats på gård nära Halmstad att sköta 4 barn, ålder 6—1½ år. Sökanden bör vara barnkär, ordentlig och med verkligt intresse ägna sig åt barnen. Svar med uppgift om ålder o. ref. till »30 kr. i mån.», Iduns exp.

EN STADGÅR SYKUNNIG och barnkär flicka erhåller plats i hem där moder saknas, villig att deltaga i ett hem förefallande göromål, samt barnens skötande. Platsen ledig i början av april. Svar med löneanspråk, ålder och om möjligt fotografi till Aneby mejeri, Aneby.

HUSHALLSKUNNIG FLICKA får plats i mindre familj strax utanför Stockholm för sommarhalvåret, om bildad, som familjemedlem. Fru Paulsson, Tivoli, Stockholm 15.

ÄNKEFRU med två gossar i ålder 5 o. 3 år, önskar som sällskap och hjälp en snäll, sympatisk, barnkär samt i hushåll göromål kunnnig flicka att tillsammans sköta mitt lilla hem. Svar med foto refer. och löneanspråk till »Z. F.», Iduns exp., f. v. b.

ORDENTLIG FLICKA, som vill åtaga sig en ensamjungfru sysslor såsom städning, matlagning och diskning m. m. får plats i liten familj i vacker stad i södra Dalarna. Barnjungfru finnes. Eget rum. Alla nutida bekvämligheter. Svar med foto, löneanspråk och rek. till »Tjänstemannafamilj», Iduns exp. f. v. b.

I LITEN VÄNLIG FAMILJ i Sthlm (2 personer o. en baby), får en frisk, enkel o. ordentlig, helst barnkär flicka kunnnig i matlagning o. bakning, plats att utföra en ensamjungfrus sysslor samt sköta baby's tvätt. Eget rum. Svar helst med foto till »Glatt och vänligt bemötande» Box 36, Västerås.

BILDAD FLICKA sökes nu genast till större herrgård för att såsom familjemedlem under kortare tid biträda husets dotter med bokföring. Önskligt vore, ehuru ej nödvändigt att sökanden kunde giva lättare friskmassage. Svar med nödiga upplysningar samt pretentioner till »Bokföring», Box 44, Södertälje.

BILDAD, glad och hurtig flicka, med intresse för trädgårds- och smådjurskötsel sökes mot fritt vivre till egendom. Svar till »Sällskap och nytta», Iduns exp., f. v. b.

2:NE BILDAD FLICKOR, pålitliga, anspråkslösa friska och ej för unga får pl. 1 maj på gods i mellersta Sverige den ena som skänkungfru, att sköta dukn. serv. diskn. poler. borst. samt någon städning. Den andra som husa. Sv. jämte bet. foto och uppg. om åld. o. lönepret. till »God förståelse», under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

ATT DELA GÖROMÅLEN med fru, erhåller, av hushåll och barn intresserad flicka med god allmänbildning genast eller i maj plats i disponentfam. vid bruk i mellersta Sverige. Lön betalas. Svar med foto och övriga uppgifter till »Vacker trakt», Annonskontoret Svea, Norrköping.

EN ENKEL, pliktrogen bättre flicka, kan mot fritt vivre få plats i början av april, där kokerska och husa finnes, endast den som är barnkär och sykkunnig göre sig besvär. Svar till »Familjemedlem», Mariefred.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

TILL ENSAM DAM med fritt hem i Sthlm önskas ett tillgivet frunt. med behagligt sätt och utseende. God karaktär. De bästa fördelar fås. Svar med foto till »Hjälp och sällskap», Iduns exp.

ENKEL BILDAD UNG FLICKA kunnnig i hushåll göromål och sömnd och med förmåga och intresse för hög-läsning får god plats i 2 personers hushåll där ensamjungfru finnes. Eget rum. Villamshåll 12 minuter från Sthlm. Platsen tillträdes i maj eller eventuellt nästa höst. Svar snarast med foto, ref. och pretentioner till »H. P.», Saltsjö-Strömen. Tel. Strömen, Allm. 107, Riks 97.

BARNFROKEN elementarbildad van vid handarbete och helst något sömnd, önskas för 3 barn i ålder 11-10-7 år till 1 april. Ålder ej under 20 år. Den som förut innehåft liknande plats har företräde. Familjemedlem. Lön 30 kr. Svar till »God familj», Arlagatan 5, Borås.

KUNNIG OCH DUGLIG FLICKA (gärna med fackutbildning) som på eget ansvar åtager sig såväl matlagning (finare och enklare) som övriga skötselns av ett hem i modern väning, sökes. Inga grovsysslor. Eget rum. God lön för lämplig sökande, som sätter värde på att arbeta i ett gott gott hem i Göteborg. Bästa rekommendation fördras. Svar till »Bra plats» A.-B. S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b.

I MAJ — HOSTEN får bild., gladlynt, hushållsv., frisk flicka pl. i gott, vänl. hem på landet. Någon lön. Sv. med foto o. bet. till »Trevlig sommar i Småland», Iduns exp.

Bättre, anspråkslös flicka får plats att tillsammans med husmodern sköta enkelt hem (3 pers) mot fritt vivre, pianolektioner och fria resor. Sv. till »Hälsingefru», Iduns exp. f. v. b.

Hjälpreda med allt inom ett hem förekommande göromål, barnkär och sykkunnig, frisk och villig bättre flicka erhåller genast plats. Läxläsning m. barn. Jungfru finnes. Sv. med betygsskrifter och referenser till sign. »Disponentfamilj-Orebro», Iduns exp., f. v. b.

Elever i gobelinvävning mottagas under maj, juni, juli hos Ameli Fjæstad, Arvika, Rackstad.

Lärarinna önskas att undervisa två barn i åldern 8 och 10 år å egendom i Skåne från höstterminens början. Sökande, som ej bör vara skånska, torde insända betyg och fotografi till Friherrinnan A. de Geer, Hanaskog.

Enkel, bättre flicka (Husa) får bra plats i liten bättre fam., alla nut. bekvämligh. Kokerska finnes. Sv. till Fru A. Löf, Ockelbo.

Ordentlig flicka, kunnnig i matlagning och sysslor som förekomma i ett hushåll på 2 pers., i stad, får god plats den 24 april. Svar till »Villa Ekas, Växjö.

En bättre, barnkär flicka, fullt pålitlig får plats genast att tillse tre flickor i åldern 10 6 och 2 år samt vara husmodern behjälplig med förekommande lättare göromål inom hemmet. Sykkunnig har företräde. Betyg o. fotografi jämte lönepretentioner sändas under adr. Fru Kapten E. Coyet, Fredsgatan 13, Örebro.

Barnhusa, pålitlig o. barnkär, sökes till officersfamilj för vård av 2 flickor, 3 o. 4 år. Svar med lönepret. o. ref. till Fru Tillberg, Eksjö.

Bättre, arbetsvan flicka,

villig att utföra en jungfrus sysslor får plats att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Barnjungfru samt alla bekvämligheter finnes. Svar till »Arbetsglädje och Trevnad», Borås Tidnings Annonskontor, Borås.

Tysk Fräulein,

fullt kompetent att läsa tyska med två gossar, 12—14 år, erhåller förmånlig anställning över sommaren. Platsen kan eventuellt tillträdas den 1 april. Svar med referenser och foto till »April-sommaren 1919» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Bildade flickor

emottagas för sjukhem som elever. Svar till Hennens Centralbyrå, Drottninggatan 47 II tr.

Bildad flicka,

villig och i stånd att jämte husmodern sköta litet, fint hem, får genast väl avlönad plats. Svar till fru E. Bratt, Bredablick 25, Lidingsö Villastad. Riks Lidingsö 514.

Bättre flicka,

verkligt barnkär samt med utpräglat ordningsinne får plats att hjälpa ung husmor vid skötseln av 3 barn (den äldsta 4 år). God lön erhålles. Svar med referenser samt helst foto sändes till »Vänligt bemötande», S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg.

Vikarierande husmoder

för en stuga & Kristinedals Barnkoloni sökes för två månader fortast möjligt. Närmare upplysningar: Kristinedals Barnkoloni, Tösse.

Stenograf och Maskinskriverska,

van vid svensk korrespondens och med god skolorbyggnad, erhåller genast plats å härvarande större affärskontor. Svar till »Stenograf», Postfack 111, Norrköping.

För enkel, bättre flicka,

som är villig att tillsammans med husmodern sköta hemmets sysslor, finnes god plats i liten köpmansfamilj (en treårig gosse). Sökande bör vara barnkär, frisk och gladlynt. Sv. med foto, rek. och löneanspråk till »Sommaren på landet», Svenska Telegrambyrå, Örebro.

Eng. frisk, bildad flicka

sökes som barnfröken för tre barn i åldern 1, 4 och 9 år. Svar till fru jägm. Bellander, Prästgatan 65, Östersund.

Föreståndarinna.

Platsen såsom föreståndarinna för arbetsrekehem vid industriföretag i Göteborgs närhet är till ansökan ledig. Sökande skall vara fullt hemmastadd i matlagning, alldestund flickorna vanligen till ett antal av omkring 50, intaga sina måltider å hemmet. Vid föreståndarinnans förmåga att hålla god ordning å hemmet fästes största avseende. Fritt vivre och bostad erhålles.

I ansöknigen torde uppgivas löneanspråk, ålder, föregående anställning, där sådan finnes, jämte betyg eller andra rekommendationer samt när platsen kan tillträdas; dessutom bör foto och läkarebetyg biläggas. Svar insändas, märkta »Bestämhet och välvilja» till A.-B. S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b.

HUSMODER.

Nyinnrättade husmodersbefattningen å Sjukhuset Långbro, Älvsjö, är till ansökan ledig och torde ansöknings ärföljda av tjänstgöringsbetyg samt åldersintyg insändas före d. 20 april 1919 till sjukhusstyrelsen. Alder ej över 30 år.

Husmoder åligger att övervaka ordning och snygghet i vissa av sjukhusets lokaler, tillsyn över betjäningens matsalar, handhavande av inventarier, utredningspapper och fördrar. Rekrutering av städerskepersonalen.

Husmodern deltagar ej i sjukvården, men sköterskutbildning önskvärd. Löneförmåner: Kontant 660 kr. per år jämte bostad, kost och tvätt. 5 ålderstillägg å 120 kr. utgående efter 3, 6, 9, 12 och 15 års tjänstgöring. Dessutom utgår för närvarande dyrtidsbidrag beräknat under första halvåret 1919 till 85 kr. per månad.

Examinerad sjuksköterska

erhåller plats som 1:sta sköterska (avdelningssköterska) vid Växjö Hospital. Vana vid sinnessjukvård önskvärd, dock ej nödvändig, enär sökande, som förut ej varit i sinnessjukvård, kan under första året erhålla platsen som vikarie och därefter anställas såsom ordinarie sköterska. Platsen skall tillträdas den 1 nästkommande juni. Vidare upplysningar lämnas av Överläkaren, Hospitalet, Växjö.

VIKARIER

för vårterminen 1919 vid Köpmansholms fasta folkskola (litt. F.) samt Yxjö och Söderöra fasta mindre folkskolor i Blidö skoldistrikt önskas genast. Lön enligt lag. Bostad i lärarbostäderna.

OBS! Trots upprepade annonseringar i facktidsningar har ingen examinerad eller pensionerad lärare eller lärarinna anmält sig; därför antages även oexaminerade vikarier. Anmälan kan ske antingen pr telefon till Blidö 1 eller ock skriftligen. Blidö, adress Blidö, den 6 mars 1919.

HILMER NORDLUND,

Skolrådets ordf.

PLATSSÖKANDE

TILL HERRGÅRD PRÄSTGÅRD eller större lantgård sökes plats för att under erfaren husmors ledning, såsom familjemedlem, få deltaga i alla förekommande göromål och lära sköta ett gediget hem. Fritt vivre önskas. Tacksam för svar till »Villig o. intresserad 1890», Iduns exp.

23-ÅRIG, TROENDE FLICKA önskar komma i ett gott bättre hem, nu till våren, där verkligt undervisning i ett hem skötande kan erhållas. Något kunnnig i handarbete o. musik. Sv. till »Våren 1919», Iduns exp.

SMÅLANDSKA önsk. nu genast komma till större herrgård eller prästgård för att lära hushåll. Svar till »Maja», Nybro p. r.

2 ST. 20-ÅRS FLICKOR, seminarister, önska lämplig sysselsättning under sommarferierna, helst för att läsa med barn. Vid lön fästes mindre avseende. Svar emotes tacksamt under adr. »Feriearbetet», Iduns exp. f. v. b.

SJUKGYMNAST med fina rek. fr. badort önskar plats i maj el. juni till badort el. sjukhem event. till ensam person. Har genomgått samaritkurs o. kan även deltaga i matl. o. sömnd. Små lönepr. Svar helst inom åtta dar till »God arbetsförmåga», Iduns exp., Sthlm.

FÖRLOVAD FLICKA önskar i början av maj plats i bättre familj att gå frun tillhanda, kunnnig i handarbete och linnestömd. Svar till »Maj 1919», Håsselholm.

I GOTT HEM önskar flicka som är villig och kunnnig att utföra i ett hem förekommande sysslor, plats som husmoders hjälp. Svar märkt »Vår», Borås, p. r.

FINNES NAGON, helst större familj där jungfru finnes, som vill hjälpa och sällskap önskar 20-årig flicka. Sök. har genomgått elementarlärov., kurs i hushåll och handarbete och är ngt musikalisk. Villig delt. i alla förek. görom. Tacksam för svar snarast märkt »Fritt vivre», Kristinehamn p. r.

SEMINARIST, som genomgått 3 klasser i ett folkskollärarinneseminarium söker lämplig plats för sommaren. Svar till »20 år, Skåne», Iduns exp. f. v. b.

MOT FRITT VIVRE önskar bildad flicka, 28 år, plats som husmoders hjälp och sällskap i gott hem. Svar märkt »Västgötska» till Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

"BAKAHEMMA"

Äkta jästpulver
Absolut bäst.
A.-B. Schött & Son, Sthlm.

UNG BILDAD 17-ÅRS FLICKA önskar plats i respektabel familj, som hjälp och sällskap, villig att biträda med skrivgöromål. På lön fästes mindre avseende, blott vänligt bemötande. Svar till »Helst uppåt Norrlands», Iduns exp. f. v. b.

22-ÅRIG LANTBRUKAREDOTTER önskar mot fritt vivre komma till prästgård eller herrgård för att lära finare matlagning. Tacksam för svar under adress »Våren 1919», Falkenberg-Posten, Falkenberg.

UNG DAM från bättre hem önskar plats i likadan för uttrötande av mindre hushåll göromål och som sällskap. Svar under sign. »Ung och glad», Iduns exp. f. v. b.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna önskar under sommarferierna läsa med ett ell. flera barn o. om så önskas hjälpa till med enklare görom. Sv. t. »Skånska 24 år», Iduns exp. f. v. b.

Bildad, musikalisk flicka önskar till sommaren plats som hjälp och sällskap i familj eller hos ensam dam. Sv. t. »Göteborgska 19 år», Göteborg 7, p. r.

Huslig, elementarbildad flicka, som genomgått Karlstads Husmoderskola med flerårig praktik i hushåll, önskar plats i bättre familj. Svar till »Hurtig familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

För 87-årig änkefru, som vistas på pensionat i närheten av Sthlm, sökes medelålders dam som sällskap och hjälp. Vidare upplysningar genom Fru H. Kamph, Norra Målarstrand 22, Stockholm.

Kvinnlig gymnastikdir. önskar under sommarmånaderna plats i familj på herrgård eller större lantgård, helst i norra Sverige, för att meddela massage. Svar till »22 år» Iduns exp. f. v. b.

Arbetsam, ex. sjukgymnast söker plats. Dessutom kunnnig i bokföring, musik, handarb. m. m. Fina bet. o. rek. Svar till »28», fack 77, Bjärnum.

Lantbrukaredotter

önskar i maj plats å herrgård i mellersta Sverige, för att lära allt som förekommer i ett bättre hem, mot fritt vivre. Svar innan den 12 april. »Familjemedlem våren 1919», Kalmar p. r.

Sjukvård.

Ung sjuksköterska med vackra rek. önskar genast privatvård. Är även intresserad av andra göromål. Svar genast till »Sjuksyster», Vara p. r.

Ex. sjukgymnast,

kvinnlig, önskar plats. Bra betyg. Svar utbedes till »V. M. E.», under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

INACKORDERINGAR

KONFIRMANDER. I vacker herrgård i Södermanland — 1 mil från Strängnäs — nära skog och sjö, mottagas som kamrater till egen dotter 2 flickor att deltaga i konfirmationsundervisning i närliggande prästgård under tiden 1 juli—15 augusti. Närmare genom fru B. Gylphe, adr. Söderlänna, Byringe.

KONFIRMANDER mottagas 5 juli—11 aug. Kamrater finnas. Tillfälle till bad. Goda ref. Kyrkoherde Axberg, Normlösa. Rt. 15.

Konfirmationsundervisning meddelas instundande sommar i Falsterbo. Emil Hansén, Kyrkoh. i Skånör o. Falsterbo. Adr. till 1:a maj Landskrona.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohe, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Stadigvarande inackordering önskas för sjuklig herre jämte sköterska i tyst familj i stad i mellersta Sverige. Svar med prisuppgift till »45 år», p. r. Hudiksvall.

Konfirmander mottagas

16 juni—27 juli, elfte året. Kommin. Rudolf Möller, Svanesund, Orust.

Ett eller två barn

erbjudes inackordering i gott hem på landet, och kommer den bästa vård och fostran att erhållas. Svar till »Ett hem på landet» Iduns exp. f. v. b.

I gott, ordningsfullt hem,

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny Kurs börjar 1 sept.
Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

GÖTEBORGS GYMNASITISKA INSTITUT
Förmånligaste specialkurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASITIK
Gedigen och fullständig utbildning
Begär illustrerat prospekt.

Fräkencreme
Borttager fräcknar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 4.50 + porto. Förs. diskret. Franska Parfymmagasinet, Hofleverant. 21 Drottningg., Sthlm.

Medico Barnpuder
berett efter föreskrift av Överläkaren vid Göteborgs Barnbördshus Professor K. A. Walter, är ett beprövat medel för den dagliga vården av spädbarns hud. Pris för ask kr. 1,50 till salu i parfym- och kemikalieaffärer.
Försändes även mot postförskott direkt från

FABRIKEN MEDICO, Göteborg.

Missprydzande härväxt, vårtor, födelsemärken, avlägsnas för alltid medelst elektriskt lysbelysningsmedel. Rådfråga läkare ang. metodens tillförl. Behand. även här- och nervös huvudvärk m. m. Birger Jarlsgr. 58, invid Tegnérgat. R. Öst. 1956. A. 9606. Karin Mårtensson, Stockholm.

Underlivslidande och dylikt undgås bäst genom bruk av livmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpigaste lösning är Nollberpulver 5 kr. pr ask. Livmoderspegel 10 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Toilettvål
Florodol & Ovicula
å 14 kr. duss., Savon Amygdalin (mandeltvål) i fin dussinförpackning å 8 kr. duss. Dessutom allehanda toilett- o. sjukvårdsartiklar billigast från **MA-GASIN SPECIAL,** Avd. N., Vesterlånggatan 66, Stockholm III. Katalog gratis.

Modern Kosmetisk Klinik

BERMONIA, Regementsgat. 14 E, Malmö.
Ansiktsomformning, profilförbättring, utjämning av rynkor, veck o. ihålligheter. Fräcknar avlägsnas under garanti med **Dorin,** 2 kr. **Pormasker** och fettglans borttager absolut **Amollin,** 3 kr. **Rynkor** och missfärgad hud övervinnes av **Crema Cleopatra,** 4 kr. **Röd näs** och ansiktsrodnad ger vika för **Aka. Crema,** 8,50. **Finnar** försvinna genom **Hudskalverk,** 5 kr. **Läppomada** gör läpparna röda, 2 kr. **Veget. hårbalsam,** bästa medel mot torr, tunnt och kraftlöst hår, återger grått hår sin färg och rött hår blir mörkblont, 4,25. **Ögonbrynsaff,** framkallar mörka, tätta ögonbryn, 3 kr. **Augenfeuer** förlänar ögat glans och skönhet, 3 kr. **Forminal** utvecklar **bysten,** 5 kr. **Bindor** för kindernas rundning, 4 kr. **Revollin** är världens bästa o. modernaste härfärg, 5 kr. **Anti-pillox** utrotar missprydzande härväxt, 5 kr. **Sylfid puder** är fullkomligt osynligt, 2 kr. **Ställbara näsformare,** 15 kr. **Varorna återtagas alltid om ej till belåtenhet.**

Idun utgives denna vecka i A och B.

BLÅBANDSLOTTERIET

Till förmån för Gestriklands Blåbandsförbunds verksamhet samt till understöd och hjälp åt genom rusdrycksmissbruk förstörda hem och individer, särskilt åt barn från sådana hem
50,000 LOTTER :: SAMMANLAGT VINSTVÄRDE KR. 52,000 :: 4,253 VINSTER

HUVUDVINSTER:

1:a vinst: **JORDBRUKSFÄSTIGHET.** Inköpes så vitt möjligt å plats som vinnaren bestämmer
2:a vinst: **EGET HEM.** Inköpes så vitt möjligt å plats som anvisas av vinnaren.....
3:e vinst: **3 VALFRIA VINSTER:** a) Presentkort å möbler; b) Två bekymmerfria år; c) Presentkort å motorcykel med sidvagn.....

VÄRDE
10,000 KR.
VÄRDE
6,000 KR.

4:e vinst: **3 VALFRIA VINSTER:** a) Presentkort från Nord. Komp.; b) Presentkort från Juvelerare A. U. Wahlberg; c) Presentkort å lanbruksredskap.....

VÄRDE
3,000 KR.

5:e vinst: **3 VALFRIA VINSTER:** a) Presentkort å möbler; b) Piano; c) Bokskåp med bibliotek efter vinnarens val.....

VÄRDE
2,000 KR.

Vidare vinster värde 1,500 kr., 1,200 kr., 1,000 kr., 500 kr., 300 kr., 200 kr., o. s. v. Ingen vinst under 4 kr. värde. Gedigna, nyttiga vinster

Pris kr. 2:10 pr lott. Lottor exp. direkt efter rekv. hälst å brevkort, varvid kostnaden för porto och dragningslista tillkommer. **Dragnin den 1 Juli eller tidigare, så snart lottorna äro slutsålda**
Respekta återförsäljare antagas på alla platser. Adressen endast: **Blåbandslotteriet, Storvik**

GIV OSS EDERT STÖD I VÅRT ARBETE FÖR FOLKNYKTERHET OCH GODA HEM!

Crème Ideale

förlänar ansiktsfuden ungdomlig charme gör huden mjuk och smidig samt röda händer vita. 3.50

FLÅTOR förfärdigas af Edert afkammade hår, för endast 7 kr. pr st. Förstklassigt arbete garanteras
A. Johansson, Bonäs, Mora.

Annonsera i Idun!

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand

12:te kursen den 1 april—31 okt. 1919. Extra elever på kortare tid. Prosp. o. ref. på begäran. **Lillie Landgren. Märta Philip.**

Värmlands kvinnliga Folkhögskola, Molkom.
Nästa kurs 12 maj—16 augusti. Prospekt genom rektor, fil. dr Hjalmar Heden, adr. Molkom.

Eifkullens Husmoderskola,
Jemshögsby, börjar sin sommarkurs 15 maj. Undervisning i finare och enklare matlagning, konservering, bakning m. m. jämte linne- och konst-söm, knyppling, växtfärgning och vävnader. Prospekt mot porto.
Selma Gustafsson. Föreståndarinn.

Svenska Kurortföreningen

Bie Vattenkuranst., Katrineholm. Kneippb. Starkt radiumhaltigt vatten. Skogsluft. Läkare: Professor Astley Levin, Sthlm.
Borgholm Ostk. Pär! Alla nutida bad o. utrustning.
Bill. avg. Prosp. o. upplysn. gm Kamrerarekont.

Båstads Havsbad o. kuranstalt. 1/6—1/9. Milt jämnt klimat, härl. lög., en av Västskustens naturskön. badorter. Läkare: Dr Axel Hellstenius, Stockholm. Sjukgymnast T. Holmberg.

Djursåtra Brunn, Versås. Lugnt, stilla, enkelt. Högt o. fritt läge. Järnkällor. Vål serv. bad. Helt luft. Elektr. ljusb. Omsorgsfull massagebeh. Billigt. Läk. Hjalmar Andersson, Uppsala.

Fjällnäs Sverges högst belägna luftkurort, ca 800 mtr ö. h. I björkskogsbälte. Härlig fjällnatur, gott bord, ca 60 rum. Juni—Aug. Läk. H. Laurell.

Furusund Havs- o. Gyttebad i Sthlms skärg. Läk.: Dr Emil Zander, Sthlm. (Spec.: Hjertsjukdomar.)

Götarp pr Gnosjö, Smål. Högt läge i skogr. trakt vid sjö. Vanl. badf., god järnkälla. Rikst. Mass. Läk.

Helsjöns Kuranstalt, Horred, Västergöt. Reum., gikt, nerv- o. hjertsjukd. Spec.: gyttebad. Lämpl. rekreatiönsort. Barrskog. Gott bord. 28/5—8/9. Läk.

Hjo Badanst. Sundaste läge i den förtj. Guldkrokan v. Vättern. Utm. bad. Nytt strandb. 1:a kl. bost. God mat. Läk.: Dr E. Tengstrand, Sthlm. För gymn. och mass. Dr H. J. Ekberg, Sthlm.

Johannisdal v. Köping. Järnkälla m. hög radioaktivitet, vars vatten anv. även till alla bad. Läkare: G. Ericsson, Köping.

Källvik 8/6—21/8 v. Västervik i skogrik skärgård. Hälso-brunn o. bad mot Rheumat., Gikt, Nervsjukd. m. m. Läk.: W. Bergvall, Kneippbadet.

Lannaskede Härl. läge å Smål. högl., skogr. trakt. Stark järnk. Alla brukl. badf. Radiuminstitut. Egen mathålln. o. diet-bord. Öppnas 3 juni. Läk.: Dr Sigge Wikander, Sthlm.

Loka 5/6—16/8. Rheumat., Hjertfel, Neurasth. Berömda gyttebad. Radiuminhal. Overl. Th. Hedberg, Sthlm.

Lundsbrunn Hälso-brunn och badanstalt. Högt o. torrt läge i natursk. trakt nära Kinnekulle. Berömd järnkälla, starkt radioaktiv. Billigt. Läkare: E. Pontén, Göteborg.

Lysekil Havsbad, klimatisk kur- och rekreatiönsort, fullst. brunn- och badkur, sjukgymn. o. massage. Mod. anlägg. o. goda bostäder. Nya bergsrom. Läkare: Hjalmar Fries, Sthlm.

Malen, Båstad. Fullst. kurort. Varm- o. havsbad. Vidsträckt barrskog. Sjukgymnastik. Lekledarinn. Läk.: Professor K. J. O. at Klercker, Lund.

Marstrand Havskuranstalt med utm. bad, spec. gytte- o. tvåmassageb., goda kommunik., billiga levnadsomk. Prospekt gen. badkontoret. Läk.: Dr Ivar Lagerberg, Marstrand.

Medevi Skogssanar. Berömda järnk. med radioaktiv utstråln. Utm. gytte- o. halvbad. Sol- o. luftb. Kalla bad i Vättern. Terrängkurer. Dietiskt bord. Läk.: G. Bergmark, Uppsala.

Mösseberg Vattenkur. o. sanatorium. 1100 f. ö. h. Öppet hela året. Nauheimerb. m. flyt. kols. el. ljusb. Inhalatorium. Röntgen- o. högfrekvensavd. Läk.: Fr. Odenius, Sthlm.

Norrteje 16/8—24/8. Berömda gytte-massageb. spec. för led- o. muskelreum. Kolsyre- o. tallbarrs. Vacker natur. Vattenl. Rum o. mat för badg. 7 å 8.50 pr dygn. Läk.: C. Pontén.

Nybro 29 km. fr. Kalmar. Praktisk barrskog. Alla moderna badf. Starka järnk. Radiuminst. Billigt. Gott bord. Läk.: Med. Dr G. Lundahl, Sthlm.

Porla Brunn. Berömda, kraftiga järnvatten. Fullst. badanst. I term. 1/6—1/7, II term. 5/7—2/8. Postadress Porla. Läk.: Dr H. Nauckhoff, Linnég. 12, Stockholm. Riks å Allm.

Ramlösa brunn Säs. 25/5—1/9. Alka. sk o. järnkälla. Spec.: Socker, gikt, njurl. Nauheimerbad. Röntgenunders. Läk.: Prof. K. Petré, Doc. M. Dr M. Ljungdahl, Lund.

Ronneby Brunn. Järnkällor. Bad. Rekreatiönsort. Fullst. Dietkurer för socker-, tarm- o. njursjukd. m. m. Läk.: Dr Thorling, Uppsala, Dr Rietz och Dr Falk.

Ryd Badanst. m. radioakt. järnk. Elektr. ljusb., Massagebad, Kneippbad. Skog o. sjö. Billigt. Läk.: Bertel Möller, Sthlm.

Skagersbrunn vid Svartå. Vatten- och luftkurort. Järnkällor. Radiuminst. Läk.: Joh. O. A. Bergqvist.

Strömstad Havskuranst. Berömda gyttebad. Säs. 10 juni—31 aug. Läk.: A. Berghel, Sthlm.

Sätra Brunn. 1,4 mil fr. Sala. Daglig vurstrafik, på best. droska och automobil. Gytteb., gymnastik, mass., särskild matord. för magsjuka. Öpp. 13/6—14/8. Läk.: Prof. Friberger, Uppsala.

Söderköping Brunn och badhus. Nauheimerb., Elektr. ljusb., Sjukgymn. mass. och helhetsbeh. Utm. skogsrom. Gott billigt bord. Läk.: R. Almborg, Sthlm.

Södertälje Badinr. öppen året om. Tvåmassage- o. varm bad, kallvattenkur, elektr. ljusb.

Tranås Vattenkuranst. öppen året om. Varm- o. kallv. beh. Luftbad, Röntgen, Höhensonne, Dietkur. Moderata priser. Läk.: H. Tham, Tranås.

Trosa Bad- och sommarvistelseort. Naturskönt läge. Ren och stärkande luft. Varm- och saltsjöbad. Två läkare.

Tulseboda Brunn- och kurort. Kyrkhult, Blekinge. 2 juni—31 aug. Natursk. läge i högt ligg. skogstrakt. Utm. bad. Apotek. Billiga levnadsomkostn.

Tyringe Bad o. Sanatorium. Fysikaliskt kurort. Elektr. glöd- o. bågglusb., Högsolsbad. Teslastr., syrgasbad m. fl. Gott bord. God luft. Läk.: Dr O. Reimers, Tyringe.

Ulricehamns Sanatorium och badanst. Öppet året om. Vidstr. skogsrom. Mer än 300 m. ö. hav. Alla brukl. bad o. fysikal. behandl.-met. Läk.: Joh. A. Andersson, Ulricehamn.

Varberg Havsbad o. gyttebad-anstalt. Bästa havsbad, spec. gyttebad. Elektr. ljusb., Moderata avgifter o. levnadsomkostnader. Läkare: Dr Olof Sandberg, Sthlm. Birgerjarlskat. 19.

Wermlands Eda Vattenkuranst. Järnkälla, Charlottenberg. 10/6—20/8. Högt läge. Skogsklim. Alla badf., spec. gytte- o. kolsyrebeh. Läk.: J. Kinberg — v. Sneidern, Sthlm.

Öregrund Havsbad-anst. Härligt, friskt läge. Goda levnadsförh. Angätskommunikationer. Gytte- o. Nauheimerbad m. m. Läk.: Dr Halvar Åkerberg, Öregrund.

Östhammar Skydd. läge vid vik av Ålandshav. Många badf. Billigt. Läk.: Alf. Ternell, Stockholm.

Musikinstrument

Endast prima och väl justerade: Gitarrer, mandoliner, gitarrlutor, violiner, violinceller, citror, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument, sextetter, trummor, fodral, strängar o. övriga tillbehör. Orglar från främsta fabriker. Hög rabatt vid extr. kontant köp av orglar.

Illustrerad varukatalog sändes på begäran mot 25 öres porto.

Frälsningsarméns Handelsdepartement

Östermalmsgatan 24 o. 26
Stockholm 5.
Tel.: Riks. 85 81. Allm. 63 72
Filial:
S. Allégatan 9, Göteborg.
Rikstelefon 73 76.

EN FRISK, RAR FLICKA, ej under 3 år, av goda, välbergade föräldrar får ett verkligt gott hem hos barnlös familj. Svar till »Sol i hemmet», Iduns exp., Sthlm.

LÄRAREFAM. PÅ LANDET, Örebro-trakten, önskar som egen eller event. för uppfostran mottaga en frisk o. duktigt liten flicka i ålder 3—7 år. Referenser. A. Kjellin, Tarsta.

OMBUD

antagas på alla platser där vi förut ej äro tillräckligt väl representerade, för försäljning av tyger och kläder alla slag i mycket stort och rikhaltigt sortiment. Vår

Tygprovkollektion

upptar tusentals tygprover av alla de många olika artiklar, kvalitéer och mönster som finns. Vår

Illustrerade katalog

upptar bland mycket andra kortvaror, över 1000 olika klädesplagg av alla sorter för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Nedsatta billiga priser. God förtjänst garanteras.

SYFABRIKEN,

adr. Älvsäter.

Kvartalsprenumeranter!

Glöm ej att förnya prenumerationen på **IDUN!**

OBS! Önskligt är att kurgästerna medföra eget linne.